

२५
नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

धम्मो ५५

धम्मो ५५

नेपाल भाषाया लय्-पौ

५. “त्रिगु प्रसादं देव ! जिगु जुल पूर्ण मनया कामना, पूज्यवर ! कःपिनिगु नं अथ्य सफल ज्वीमा साधना”
भक्ति विह्वल मातृजातिं पवन्यगु पत्यसा वर विद्याः, वन अनं थुलि स्नेह हायकाः, धन्य नारी हृदयया !

—सुगत-सौरभ

वर्ष ८

पूर्ण संख्या ६४-६५

दिल्ला

गुँला

बुद्ध संवत् २४६६

नेपाल सं० १०७५

दक्षिणा चन्दा ३)

थुगु अंकया १८)

धलःपौ

विषय	पौल्याः
बुद्ध-वचनमृत	
मंत्री—भदन्त नारद महास्थविर	... १५४
जि मी बले—(कविता)—श्री तेजेश्वर	
वावु 'श्वंगः'	... १५६
प्यंगू प्रधान बौद्ध-तीर्थ—भदन्त आनन्द	
कौसल्यायन	... १५७
सिंहः—(कविता)—श्री रत्नबहादुर शाक्य	... १५९
वाउं मिखा—श्री अशोक 'उमंग'	... १६०
पुष्प-पूजा—(कविता)—सुश्री मधुमालती	... १६३
कल्पना-कुसुम—श्री महाप्रज्ञा	... १६४
जि खनागु बर्मा—श्री न्हुक्षेवहादुर	... १६५
स्वविलु ख्वालं हिलाचवन—	
श्री ईश्वरानन्द श्रेष्ठाचार्य	... १६६
बुद्धया असाधारण खं—दीघ निकाय	... १७०
सम्पादकीय	
समाचार	
सूचना	

लुम्बिनी चैत्य लुल

स्थानीय २० अक्टूबरया न्हि-पौ स्टेट्-
मैनसूया पाखें समाचार स्यूगु दु, लुम्बिनी
वडगु स्वांया-पुन्हीयात गुगु नवनिर्माण लागी
म्हुइगु ज्या जुया चंगु खः, व हे सिलसिलाय्
१२ गः चिचीगःगु बौद्ध चैत्य पिहाँ वल। व
चैत्य मध्ये छगले छम्ह चिकीधिकःम्ह
भगवान बुद्धया मूर्ति नं दु। खयेत ला आर्क-
लाजिकल एक्सपार्टया विचार काये मफुनि
अयनं १,००० दँ पुलांगु धयागु खबर दु।
पी० टी० आई०

हानं थोंया हे विश्वमित्रे छापे जूगु अनु-
सारं श्व समाचार नेपाल सरकारं घोषित
याःगु खः। चीभाः फिचियागः धका चवथा
तल। श्व चीभाःत विशेषज्ञपिनि धापू अनु-
सार २,००० दँ पुलांगु खः। हानं विश्वमित्रे
भगवान् बुद्धया अस्ति लुल धका नं च्वःगु दु।

धाये धाःसा लु धाये !

धाये धाःसा लु धाये ! आपालं हे ग्राहक भाजु मयजुपिनि लय्-पौया ह्वापं
फ्रगु यक्क हे दत। श्व सूचना तथा लय्-पौ प्यंगू न्यागुलि मयाक वन नं आःतकं
आपालं ग्राहकपिसं ह्वापं दां न जिमि एजेन्टयात बुक्के याना दिल, न थन
जिमित हे छवया हइ दिल। श्व जिमिगु निंति दुःखया खं जक मखु, सकसिया
निंति बिचाः याये वहगु नं खं खः।

'धर्मोदय' व स्वये व, व स्वये व भूमं बांलाकावं यंकेगुली कुतः नं याना हे
वया च्वनागु दु। जिमिगु कुतः सफल यायेत छिकपिं लेखकपिं व ह्वापं बीपिं
ग्राहकपिनिगु लया मदयेकं याये फइ मखुगुलि याकनं श्व अंक थनेवं लेख बीगु,
लय्-पौया ह्वापं एजेन्टयात बीगु वा थन छवया हयादीगु याइ धयागु आश
नापं भरोसा नं कया।

श्व दिहा व गुंला लय्-पौली नं आपालंसिया ह्वापं दां फुत। आः दुने भोँ-
भि तयेगु व च्वयेगु वांमलागु हानं मज्यूगुलि रवर स्टांप जक तथा हया। उकिं
श्व रवर स्टांपे मिखा वनेवं हे लय्-पौया ह्वापं दां एजेन्टयात बुक्के याना दीगु वा
थन छवया हयेगु कृपा तथा दी माली।

—व्यवस्थापक 'धर्मोदय'

४ रामजीदास जेटिया लेन

कलकत्ता-७

चरुपात्रा

१०७०

छिपु 'धर्मोदय' या ल्हापं

फुगु

खु ला दत्त ।

“भासये जोतये धम्मं”

सम्पादक :—भिक्षु महानाम “कोविद”

सहायक सम्पादक :—श्रासणेर सुदर्शन

40

वर्ष ८

कलकत्ता

आषाढ-श्रावण वि० संवत् २०१२

जुलाई-अगस्त ईस्वी संवत् १९५५

अंक ६-१०

बुद्ध-वचनसूत्र

भिक्षुपि ! थन गुलि गुलि फुसुल्लज्जानपि मनुत्तयेसं गेय, व्याकरण, गाथा, उदान, इतिवृत्तक, जातक, अद्भुत-धर्म, वैदल्य थ्व गुंगू प्रकारया धर्म कंठस्थ वयेका धारण याना तइ । तर इमिसं थुपि धर्म धारण याना नं उक्किया अर्थयात प्रज्ञां लना खइ मखु । अर्थयात प्रज्ञां मलंसे धर्मया आश्रययात थुइ मखु । वं कित सहायता लाभ यायेत धर्म धारण याःगु जुइ, कित लिपा थकालि नायः जुइत धर्म धारण याःगु जुइ, हानं उक्किया अर्थ थुइकी व अनुभव याइ मखु । थ्व अखतं ज्वना च्वंगु, धारण याना च्वंगु धर्म अहित व दुःखया निति जुइ । छायाधाःसा वं धर्मयात अखतं ज्वन । भिक्षुपि ! गथे गुलि गुलि ताहाः (अलगद्) माःपि ताहाः माला जुइपिसं ताहाः मामां चाह्यु ह्यु छम्ह तधिम्ह ताहाः लुल, हानं वयात म्हे वा न्हिपने ज्वन धाःसा ताहालं वयात अःखतं चाट्टला ल्हाते वा वयागु गनं म्हे न्याइ । व मनु उक्किया हे कारणं सी वा सीथे सीथे च्वंक सास्ति नइ । छायाधाःसा वं ताहायात अखतं ज्वन ।...

—मज्झिम निकाय

मैत्री

भदन्त नारद महास्थविर

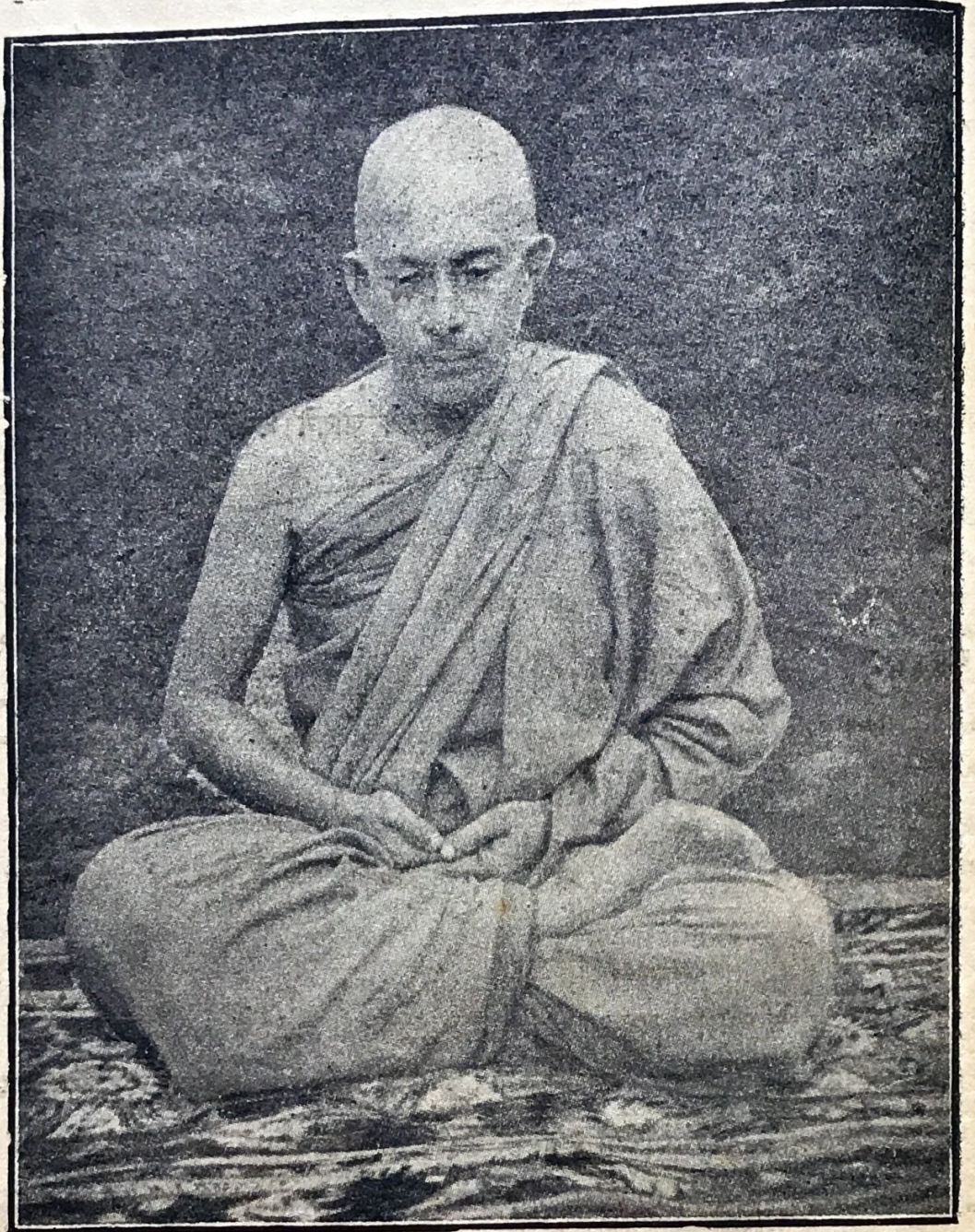
अभयपद, गुकिया अनुरूप पाली मेत्ता व संस्कृते मैत्री खः, व सम्मा संकप्पया निगुगु अंग खः । प्राणी मात्रया हित व सुख कामना यायेगुया मेगु नाँ हे मैत्री खः । मैत्रीया प्रत्यक्ष विपक्षी द्वेष व घृणा खःसा अप्रत्यक्ष वैरी माया वा वासना (पेम=प्रेम) खः । दुःख मायां पिहाँ वइ न कि मैत्री ।

मैत्री भावना याना च्वनीम्ह मनु याउँक घनी, याउँक दनी, मभिंगु म्हगसे म्हनी मखु' मनुष्य-अमनुष्यतयेसं नं वयात प्रेम याइ, देवतापिसं रक्षा याइ, अन्न-शन्न, विष, मि आदिया भयं व मुक्त जुइ, मानसिक स्वस्थता प्राप्त याइ, खाःपाः शान्त-स्वच्छ जुइ, अले मृत्यु अवस्थाय् नं वयात भ्रान्ति जुइ मखु ।

मैत्री कृगू आकर्षण शक्ति दु, सत्तिक वा ताप्पाक च्वंपिं प्राणीपिन्त अःपुक हे प्रभावित यायेगु शक्ति थुकी दु । मैत्री पूर्ण हितकारी इन्द्रयीद्वारा ताता-पाःपिं मनूत व थः विरोधीपिन्त नं थः पाखे साला काये फु । जंगली जन्तुतयेत नं थुकिया प्रभावं लहाते कयाः विनम्र याना बी फु ।

भगवान बुद्ध थःगु जन्म स्थाने सर्वप्रथम बिज्याः बले वसपोलया मैत्री द्वारा साप प्रभावित जुया वसपोलया काय राहुलं प्रेमपूर्वक टिप्पणी यात—महान तपस्वी ! कृलपोलया किपाळु तक हे नं जित आनन्ददायी जू ।

कृको बुद्ध भिक्षुपिं सहित कुशीनगरे बिज्यात । बुद्ध बिज्यात धइगु सुखद समाचार मल्लतये बिच्चे प्रचार जुल,

लेखक

अले इमिसं बुद्धयात स्वागत याः मवःम्हसिके ५०० गू असर्फी बाँ पुइकेगु धका थःथवे निश्चय यात ।

आनन्द भन्तेया न्हापाया कृम्ह पासा मल्लवंशया कुलिन व्यक्ति रोजा धयाम्हसिनं बुद्धयात स्वागत याना आनन्द भन्तेयाथाय वना नं मित्रतापूर्ण अभिवादन यात । बुद्धयात स्वागत याः भ्ताया छि साप भिंगु ज्या याना दिल धका आनन्द भन्तेनं वयात धया बिज्यात । वं लिसः बिल—बुद्ध, धर्म व संघया प्रति श्रद्धा दयाः मखु, बुद्धयात स्वागतयाः मवन

धाःसा ५०० गू असफीं बौं पुलेमाली धइगु भयं जक जि थन
 वयागु खः । वयागु थुजागु लिसः न्यना आनन्द भन्ते स्वाभा-
 विक रूपं हे खिन्न जुल । अले बुद्धया थाय् वना रोजामल्लयात
 धर्मदेशना न्यंका वयात शासने हया बिज्याहुं धका अनुरोध
 यात । बुद्धं उग्रिमे रोजामल्ल प्रति मैत्रीया ज्योति पिज्वयेका
 थागु कोठाय् च्वं बिज्यात । भगवान बुद्धया सर्वहितकारी
 मैत्रीया सिचुगु किचलं रोजा मल्लं छुं छगू शक्तिशाली अदृश्य
 शक्ति साला च्वंगु चाल । साया मचा थः माँ ल्यू ल्यू ब्वाँ
 वनीथें व नं कोठा पत्तिकं तथागतयात मात्तु माः जुल ।

भिधुपिसं वयात बुद्धयागु कोठा क्यना छवत । वं बुद्ध
 नापलात, धर्म न्यन्न अले संधे नं दुहाँ वन ।

छको बुद्ध थः शिष्यपिं नापं लेँ न्यासि बिज्याना च्वं
 बले अयलाखं इतिमिति कायेका तःम्ह ग्यानापुस्य च्वंम्ह किसि
 छम्ह वसपोलयात हनन यायेगु नितिं तोता बिल । बुद्धं व
 पशुया प्रति मैत्रीया जाज्वल्य भाव पिज्वयेका बिज्यात ।
 बुद्धया मैत्री आकर्षित जूम्ह किसि थःगु खों कछुइकल, अले
 हानं विनीत भावं वसपोलया न्ह्योने वना दँ वन ।

बुद्धं चरिया पिटके धया बिज्यागु दु—पर्वतया च्वकाय्
 च्वना नं मैत्री भावनाया बलं जि सिंह, धुँ आदि जन्तुतयेत
 थःपाखे साला कया । ग्यानापुस्य ग्यानापुस्य च्वंपिं जन्तुतयेसं
 चाहुइका नं जि जंगले याकःचा च्वना । सुं प्राणी जि खना
 मयाः, न जि हे सुं खना ग्याः । विश्व-मैत्रीया भावना हे
 जिगु सहारा खः । जंगली जन्तुतयेत विनम्र प्राणीयाना बीगु,
 ज्यानमारातयेत महान तपस्वी हिलेगु रहस्यमयी शक्ति मैत्री
 दु । हानं थ्व रहस्यमयी शक्ति सकसिकें हे दु । थुकियात
 थःगु यायेगु लागि वा थःके दयेकेत भतिचा उद्यम जुइ
 जक माः । मैत्री भावना याना दना दिसँ । छित याउँक
 न्ह्यः वइ, न्ह्याइ-न्ह्याइपुगु सपना छिं अवश्य खनी । छिगु
 प्रसन्न ख्वालं छित सुथे स्वागत याइ । आनन्द पूर्वक दना दिसँ,
 अले मैत्री भावना याना दिसँ । फुक नाप मित्रताया भाव तथा
 आनन्दपूर्वक व शान्तपूर्वक छिं दिं हना दी फइ । छिं मेपिन्त
 प्रेम यायेव फुकसिनं छित नं प्रेम याइ । छुं विरोधी तत्व वा
 विपरीत विचारं छित नुक्सान याये फइ मखु, कायधाःसा
 छित छिगु हे मैत्री रक्षा याना तइ । छिगु मनं शान्तिया
 अनुभव याइ । थमं हे रचना यानागु स्वर्गे छिं च्वना दी ।

मैत्री भावना याना दिसँ, तर नाप नापं अपो याना
 छिगु वचन व ज्यां थुकिया प्रत्यक्ष प्रदर्शन याना दिसँ । थुकिं
 याना अहम्भाव संकुचित क्षेत्रे दुने जक छि लाना च्वनी
 मखु । विभिन्नता बुलुं बुलुं लोप जुया वनी । छिगु 'स्वत्व'

'सर्वत्व' या दुने विलीन जुया वनी । 'जि' धयागु शब्द हे
 अले अन मदइ वनी ।

पद्धति

सुथे वा बहनी थःत लाइगु इले मैत्री भावना थुक्थं
 याना दिसँ—

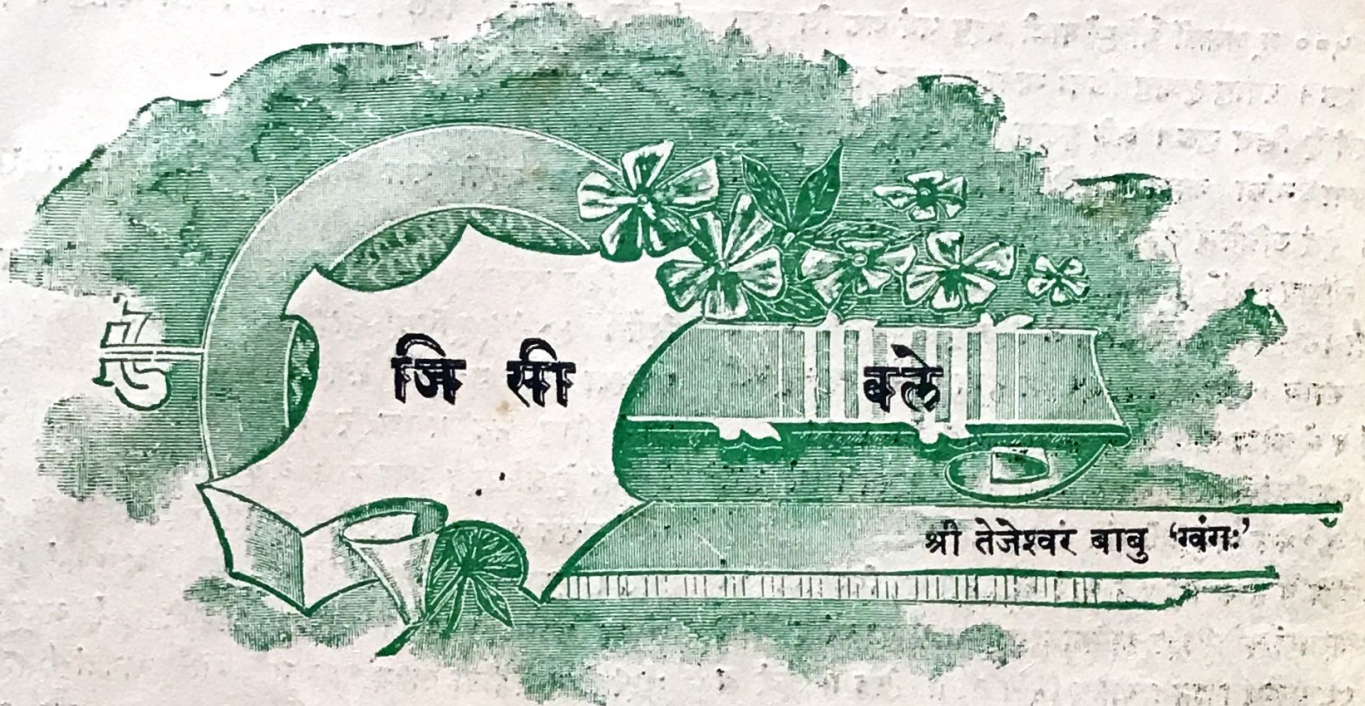
छिगु हृदययात मैत्री वा प्रेमया विचारं ओतप्रोत याना
 दिसँ । थुक्थं छगू-निगू मिनेटति बिचाः याना दिसँ । छिगु
 शरीरया प्रत्येक अङ्ग अङ्ग मैत्रीया विचार जागृत याना दिसँ ।
 थुक्थं छिगु मन व शरीर नित्तायसनं मैत्री पूर्ण जुइवं छि
 मैत्रीया हे प्रतिमूर्ति जुया दी । अले मानसिक तवरं छिगु
 प्यखें सुखद तथा स्वस्थकर मैत्रीया वातावरण पिकायेगु स्वया
 दिसँ । फुक विरोधी तथा द्वेष पूर्ण विचार थःगु मनं पितना
 छ्वया धका छि भाःपाः दिसँ । विपक्षी तत्वं अप्रभावित
 जुइवं छिगु मैत्रीया स्वच्छ तथा शक्तिशाली भावनां छित रक्षा
 याइ । थुगु प्रकारं थः सुरक्षित जुया, सत्तिक तापाक च्वंपिं,
 खने दुपिं व मदुपिं, च्वे-क्वे प्यखेरं च्वंपिं फुकसिगुं प्रति प्रेमं
 ओतप्रोत जूगु हृदयं 'सकलसत्व प्राणीया सुखी जुइमा' धका
 मैत्री भावनाया रस्मि पिज्वयेका दिसँ ।

मैत्री भावनाया थ्व अभ्यासं छि अलौकिक सुख अनुभव
 याना दी । छगू प्रकारया आध्यात्मिक सुख, गुगु शब्दं प्रकट
 याये फइ मखु । अले छि शान्त तथा सुखी जीवन हने फइ ।

छम्ह सचाम्ह बौद्धमार्गी जात, धर्म, वर्ण वा लिंग आ-
 दिया छुं भेदभाव मतसे फुक नापं थः समान भाःपाः प्रत्येक
 जीवात्मा प्रति मैत्री भाव तयेगु अभ्यास यायेमाः । थ्व हे
 बौद्ध मैत्री थुजागु फुक बन्धन वा सीमायात तोथुला छ्वयेगु
 स्वइ, गुगुलिं छम्हसित मेम्ह नापं अलग्ग यायेगु चेष्टा याइ ।
 मेगु जातियाम्ह वा मेगु धर्मयाम्ह धयागु हेतुं जक छम्ह व्यक्ति
 मेम्ह नाप अलग्ग च्वनेमाः धयागु छुं कारण मदु । चुल्लव्यूह
 व महाव्यूह सूत्रे आधारित जुया च्वंगु थःगु उदार सहिष्णुताया
 उदीं महान अशोकं थथे धया तगु दु—'सभा हे दकले ज्यू,
 अर्थात् फुकसिनं थःगु इच्छानुसार मेपिसं ग्रहन याना तःगु
 सिद्धान्त वा मत न्यनेमाः ।'

छम्ह बौद्धमार्गीया नितिं तापाःपिं वा सत्तिपिं सुं मदु ।
 शत्रु वा विदेशी धयागु मदु, न त पाखण्डी वा थीमल्यो
 धयापि हे सुं दु । कायधाःसा ज्ञानद्वारा अनुभूति जुया च्वंगु
 विश्व मैत्री फुक प्राणीपिनिगु भातृत्व कायम याःगु दु । अरु
 धार्थें धाये माल धाःसा छम्ह बौद्ध धर्मावलम्बी विश्वया हे
 नागरिक खः ।

—:~:~:~:—

पासा !

जिगु अन्तिम पलाय,
 मृत्युया अपवाद, विरहया विगुल
 संसार व्यवहार - जि नापं तापाइ,
 अथेसां जि न्हिला हे च्वने - म्हिता हे च्वने
 जिगु प्राण कण्ठे प्याखं हुला हे च्वनी ।

पासा !

जिगु मृत्युया प्रतिकूल ध्वनि हइ मखु
 जिगु देह सिना बनी, परं जि ल्यना हे च्वने
 जित, अथेसां सुनानं खनि मखु
 छायाधाःसा अबले जि पूर्ण स्वतन्त्र जुये धुंके ।

पासा !

मृत्यु, प्रत्यक्ष दया व्यूसा गुलि ज्यूगु,
 सुं हे मग्याइगु जुइ, तर मदया बिल
 अयनं जिगु मृत्युया गति लुमंकि
 छम्हस्या खोसलं मेम्ह न्हिलेगु, मेम्हसिगु न्ह्यू सलं छम्ह
 खवये थ म्बाले मा !

पासा !

जिगु अन्तिम वाक्यं विश्व हे गुंजे जुयेमा !

—*o*—

प्यंगू प्रधान बौद्ध-तीर्थ

भदन्त आनन्द कौसल्यायन

१० २३१४

नीदं मयात् । जिम्ह दीक्षागुरु पूज्य चरण त्रिपिटक-
वागीश्वराचार्य स्व० लु० धम्मानन्द महास्थविर लंकां भारते
बिज्यात् । फुक बौद्ध-तीर्थया यात्रा यायां यायां श्रावस्ती जेत-
वन महाविहारया ध्वंसावशेषे थ्यंक बिज्यात् । अन हे अबले
नापं तु यात्रा याना च्वंपिं गृहस्थीपिं मध्ये सुं क्कम्हसिनं अक-
स्मात् निवेदन यात्—

“नायक पाद ! यदि छलपोलं थ्व ध्वंसावशेषे हे बिज्याना
पलख छुं धर्मदेशना बीगु कृपा तया बिज्यासा साप ज्यू ।”

महास्थविर निश्छल भावं उपदेश बीत फेतुना बिज्यात् ।
अले थःगु अभ्यास अनुसारं वसपोलं न्हापां पाली गाथा व्वना
बिज्यात्—

‘एतं हि तं जेतवनं.....’ बस हानं क्वे वसपोलं छुं धाये
मफुत् । गःपः जक तःपु जुल । कथु सुत् । मिखां ख्वबिधाः
मद्विक हाल । गुम्ह महास्थविरया म्हुतुइ सरखती च्वं च्वंगु दु,
सिंहलया धर्मदेशकपिनि बिचे गुम्हसिया थःगु नं क्कगू विशिष्ट
स्थान दु, थौं वसपोल क्कलं बांलाकं हे मौन जुया बिज्यात् !
ख्वबि दिकां दिके मफुत् ! वसपोलया धाये मास्ते वःगु खः
‘एतं हि तं जेतवनं इसि संघ निसेवितं’ अर्थात् थ्व व हे जेत-
वन खः, गन ऋषि (भिक्षु) पिनि संघपिं च्वनीगु खः ।
तर क्वे छगः आखः हे धाये मफुत् । गबले वाणीयात् आपालं
आपाः धाये माली, अबले वं गुगुं रूपं हे छुं धाये मफुत्, अले
मौन हे छगू जक वयात् अवलम्बन जू वनी ।

उखुनु जिं दके न्हापां सिल ; छम्ह सिंहलवासीया नितिं,
क्कम्ह बर्मावासीया नितिं, क्कम्ह श्यामवासीया नितिं, छम्ह
चीनीया नितिं, छम्ह तिब्बतीया नितिं हानं छम्ह जापानीया
नितिं भगवान बुद्धया चरणं पवित्र जुया च्वंगु तीर्थ स्थानया
गुलि महत्व दु ? छु अर्थ खः ?

गुगु बौद्ध-तीर्थ-स्थानं देँ दसं मस्यू, गुलि विदेशीयात्रीपित
आकर्षित याः, उपिं तीर्थस्थान मध्ये प्यंगू मुख्य जू । भी भार-
तीयपिनि थ्व सौभाग्य खः, उपिं भारते लाः । उपिं खः—
लुम्बिनी*—भगवान बुद्धया जन्म स्थान, (२) बुद्धगया—
भगवान बुद्धया बुद्धत्व प्राप्ति स्थान, (३) सारनाथ—भगवान
बुद्धया प्रथम उपदेश जूगु थाय्, (४) कुशीनगर—भगवान
बुद्ध परिनिर्वाण जूगु थाय् ।

*नेपाल राज्ये दुने लाः

लेखक

यदि छि तथागतया जीवन-क्रम अनुसारं थ्व प्यंगू तीर्थ-स्थानया
यात्रा यायेगु मन दुसा दके न्हापां छि उत्तर प्रदेशया प्रसिद्ध
नगर गोरखपुरे भाये माली । अनं नौतनवा तक छगू (रेलया)
ब्राञ्च लाइन वनीगु दु । नौतनवा रेलवे स्टेशनं यदि छि
न्यासि भाये मास्ते वःसा न्यासी नं भाये फु । हानं यदि सल
गया भाये मास्ते वःसा सल नं काये फु । अथे हे न्याक्वेति
तापागु थाय् जुइ, तर तप्यंगु सडक लँ व क्कगू क्कगू मीले तया
तइगु मील-त्वहँ चिं मदुगुलिं भतिचा तहाकःगु लँथे अवश्य
च्वनी । बौद्ध-तीर्थत मध्ये क्कगू लुम्बिनी हे जक थुजागु तीर्थ
खः, गुगु भतिचा वास्ताकिता मदुगु उपेक्षितगु जुयाच्वन ।
तर हर्षया खँ खः, थुखे नेपाल राज्यया हे मखु, सामान्य बौद्ध
जनताया ध्यान नं लुम्बिनी पाखे आकर्षित जुल ।

प्राचीन अवशेष मध्ये अशोक स्तम्भ व क्कगू चिकिचा धंगु
मन्दिर ल्यँ दनि । देवानांप्रिय तिष्य अशोकं थः राज्य सिंहा-
सनारूढ जुया नीदँ दुगु देँ शाक्यमुनिया जन्म स्थानयागु
यात्रा याःगु खः । हानं साक्षी-स्वरूप थ्व शिला-स्तम्भ अन
खाना व्यूगु खः । लिक्सं च्वंगु मन्दिरे क्कगू ज्यला च्वंगु
प्राचीन मूर्ति दु, गुगु स्पष्ट रूपं सिमा कच्चा ज्वना च्वंम्ह महा-
माया देवीयागु मूर्ति खः । आसपासया मन्तयेसं थ्वयान
स्वमण देवीया नामं पूजा याइ । लुम्बिनी व स्वमण देई
बांलाक हे उर्थे मिले जूथे सी दु । यात्रीपिनिगु नितिं क्कगू

विश्राम-गृह नं दु, हानं निकट भविष्ये हे लुम्बिनीया गौरव अनु-
रूप जुइक अन आपालं जनोपयोगी ज्या जुइ धयागु आशा दु।

तथागतया जीवन-क्रम दृष्टि ला कुशीनगरया स्थान दक-
सिबे कवे लाः वः। तर यात्राया सुविधाया दृष्टि लुम्बिनी
लिहाँ वयाः गोरखपुर जुना कुशीनगर नं भाये फु। गोरख-
पुरं कुशीनगर जम्मां ३२ मील तापाः, हानं छि बसं याउँक
थ्यंकः वने फु। कुशीनगरया उद्धारया सर्वप्रथम श्रेय थ्व युग-
या प्रथम भारतीय भिक्षु महावीर स्वामीयात दु, हानं वयां
लिपा बर्मा देशीय पूज्य चन्द्रमणि महास्थविरयात दु।

कुशीनगरे छि परिनिर्वाण मुद्राय भगवान बुद्धया विशाल-
मूर्ति दर्शनं अतिरिक्त महापरिनिर्वाण-स्तुपया पूजा नं याये फु।
भतिचा उखे मन्दिरे छगू मेगु प्राचीन बुद्ध-मूर्ति दु, गुगु
माथा-कुंवरया नामं प्रसिद्ध जू। मृत-कुमार = मत-कुमार हे
स्यना वं वं माथाकुंवर जू वंगुथें च्वं। भतिचा तापाक उखेसं
हानं व स्थान नं दु, गन भगवान बुद्धया शरीर दाह संस्कार
याःगु खः। प्राचीन ग्रन्थे उकियात अंगारचैत्य धया त.गु दु।
तर लिक्कसं जः खः च्वंपिं सर्व साधारणं उकियात 'रामाभार'
याना बीगु उचितथें ताल।

थुखे यात्रीपिनिगु नितिं आपालं धर्मशालात दये धुंकल,
हानं छगू निगूति विद्यालय नं दु।

कुशीनगरं गोरखपुर लिहाँ भाया छि रेलं तःप्यंक बना-
रस थ्यंक भाये फु।* सारनाथ बनारसं जम्मा न्यागू मील
तापागु प्रथम स्टेशन खः। ::थ्व व हे स्थान खः, गन तथागतं
थः ख्वीकम्ह भिक्षुपित सम्बोधन याना धया बिज्यात—

**'चरथ भिक्खवे ! चारिकं बहुजन हिताय,
बहुजन सुखाय ।'**

अर्थात्—भिक्षुपिं ! आपालं जनया हितया नितिं,
आपालं जनया सुखया नितिं चाह्यु हुं।

प्राचीन समयया अवशेष समये थन नं अशोक स्तम्भ व
धम्मक-स्तूप दु। धर्म-चक्र-स्तूप हे धम्म-चक्र-स्तूप जुजं जुजं
धम्मक-स्तूप जुया वंगुथें च्वं। भीगु भारतीय चिन्ह गुगु अनु-
पम कला-कृतिया नकल खः, व सारनाथ म्यूजियमे दु, हानं

*कुशीनगरं बसं गोरखपुर मफ्फाःसे देवरिया बसं भाःसां
ज्यू। गोरखपुरं वइगु रेल देवरिया जुका दे वनी। ताउ दिकी
मखु। तर थ्यवा म्हंचाइ।

::देवरियां वइगु रेल सारनाथ जुका बनारस थंकी। सार-
नाथे २,३ मिनट ति दिकी। तर बनारसे ताउन दिका तइ।

थन हे गुप्तकालीनया दकसिबे अपो बांबांलागु आपालं
मूर्ति दु।

नव निर्मित मूलगन्धकुटी विहार नं दर्शनीय जू, विशेष
रूपं थ्व मन्दिरे अंगले च्वंगु चित्रत स्वये हे ब्रह्म जू। धर्म-
शालांत, पुस्तकालय, कालेज व औषधालय आदि आपालं
संस्थां सारनाथ आधुनिक युगे सेवा कार्य पाखे नं उदासीन
मजू धयागु खंयात प्रमाणित याइ।

सारनाथया उखे च्वंगु बनारसं छि तःप्यंक गया भाये फु।
गया अथे हे प्रसिद्ध हिन्दु-तीर्थ खः, गथे बुद्ध-गया बौद्ध-तीर्थ
खः। बुद्ध-गया, गयां ७ मील तापाः। थ्व व हे स्थान खः
गन बोधिवृक्षया कवे वज्रासने च्वना भगवान बुद्ध 'ज्ञान' लाभ
याना बिज्यागु खः। साधनाया इतिहासे सिद्धार्थ गौतमथें
दृढव्रती सु जुयावंगु दु ? वसपोलया संकल्प खः—

'चाहे छंगु व नशा हे जक बाकि जुइमा, हानं चाहे ला
व हि गना वनेमा, गुगु गन तक पुष्प पराक्रमं व पुष्प प्रयत्नं
प्राप्त याये फु, जि व प्राप्त मयासें सुख शान्तिया सासः ल्हाये
मखु, दने मखु।'

गबले सिद्धार्थ गौतमं 'बोधि' लाभ यात, वसपोलयागु
म्हुतुं उल्लास वाक्य पिहाँ वल—

अनेक जाति संसारं संधाविस्सं अनिब्बिसं
गहगारकं गवेस्सन्तो दुक्खा जाति पुनपुनं
गहगारक दिट्ठोसि पुन गेहं नकाहसि
सब्बाते फासुका भग्गा गहकूटं विसंखितं
विसंखार गतं चित्तं तन्हानं खय मज्झगा ॥

—जि आपालं जन्म निसें व्वाँ वनावं च्वना। हे गृह-
कारक (तृष्णा), जि छंत म्हसीके धुन। आः छं हानं छें
दयेके फइ मखुत। छंगु फुक श्रंखला तोथुला बी धुन। छंगु
छें दयेकेगु ज्याभः तोथुला बी धुन। चित्त संस्कारं रहित
जुया जि तृष्णाया क्षय जुइ धुंकल।

तथागतं २९ दँया उमेरे छें तोता बिज्यात। खुदं तकया
समय वसपोलया साधना काल खः। ३५ दँया उमेरे बुद्धत्व
प्राप्त याना बिज्यात।

३५ दँ निसे ८० दँया उमेर तक पूरा ४५ दँ तक लोक-
कल्याणया जीवन व्यतीत याना बिज्यात।

कहणा व अनासक्ति निगू विरोधी गुण माने याइगु खः।
तथागत थ्व निगू विरोध गुणया नं छगू मूर्ति खः।

स्वाँया-पुन्ही वसपोलया जन्म-दिवस नं खः, बोध-दिवस
नं खः, हानं परिनिर्वाण-दिवस नं खः।

[ह्याउंगु]

जिं विद्रोह याये !

अशान्तिया मिं दिगि दिगि च्याच्यां
मानवता द्यप म्वाःक उइ त्यंबले
शोषणया अदुत प्रचण्ड तापं
मानव - जीवन गंके त्यंबले
मानवता हे थारान्हुक
जिं विद्रोह याये !

सभ्यता व संस्कृतिया रूपापालं पुया
मानवता अंकुशे क्यंकी बले
सभ्यता व संस्कृतिया नामे
मानवताया हत्या याना च्वंबले
सभ्यता व संस्कृति सान्तुवंक
जिं विद्रोह याये !

धर्म व कर्म अलग तथा
धर्म साम्राज्य दयेकी बले
धर्म व कर्म नाप लाःसां
धर्म कर्मयात गःकी बले
धर्म-कर्म तः ज्याकेत
जिं विद्रोह याये !

माकःचां थें चाकः जाल ग्वया
मानवता छचालं कुनी बले
स्वतंत्रताया पाशे चिना
मानवता सने हे मजीबले
स्वतंत्रता स्वतंत्र यायेत
जिं विद्रोह याये !

[म्हासुगु]

शुष्क-रूवविधाः हायावल !

चाकुगु माकुगु रसादि क्यना
सुनां सुयातं स्यंके मव्यू
खायूगु फाकुगु सुनां ति त्वंका
चाकुह्य माकुह्य दयेकेत सन
व हे स्मृति-पटे छन्त छायेत
शुष्क रूवविधाः हाया वल !

शुष्क - हृदयं शान्ति पिज्वयेका
शान्त यात छं सन्तप्त हृदय
प्रत्याशाया कल्पना विना
समर्पण छंगु गुलि महान !

व हे स्मृति-पटे छन्त छायेत
शुष्क रूवविधाः हाया वल !

स्वार्थ जागु फसे व्वलना
निस्वार्थया स्वांमा कखाह्य
आत्म स्वार्थीते मण्डः मुना
सर्वगत स्वार्थ पाच्यूह्य

व हे स्मृति-पटे छन्त छायेत
शुष्क रूवविधाः हाया वल !

विभिन्न बन्धनं वद्ध जुइका
स्वतन्त्रता सासः ल्हाकीह्य
स्वच्छन्दतां छ पीडित जूसां
बन्धनया छ विरोध याइह्य

व हे स्मृति-पटे छन्त छायेत
शुष्क रूवविधाः हाया वल !

‘वाउँ मिखा’

—श्री अशोक “उमंग”

जिगु जीवन सुखं हे बिते जुयाच्चन धायेमाः । राणा परिवारे जन्म जूगु । म्हायमचासां विशेष याना लालन पालन बांलाक जू । तर, बिचे विवाह जुइ धुंका खुला तक थपायसकं कष्ट जुल, गुगु खँ आः कने बले नं नुगः मङ्गिना वइगु । व नं कना हये ।

“जिगु नाँ वसंती देवी खः । भिखुदँ तक माँ-अबुया प्रेमे च्वना । भिन्हेदँ दुबले जिगु विवाह जुल । जिगु कल्पना अनुसार, सः स्यूमह जुया, सरकारीया कनेल जागिरी दुमह लाःगुलिं, माँ-अबु तोता वयेमाःसां अपायसकं नुगः मङ्गि मजू ! उकीसनं व जुजुया यःमह नं जुयाच्चन । बानि नं साप बांला । चुरुथ मत्वं, अयला त्वना मजू, सुयातं बो बी धयागु मडु । जिं स्वया भिदँ थकालि । नाँ केशरजंग राणा खः । वया न्हापा कलकतासं आखः ज्वं बले अंग्रेजी क्मह नं पासा दुगु जुयाच्चन । वया पासाहेसिगु खूब बयान यायेमाः । चिट्ठी नं बराबर वः । नेपाले क्कः याकनं वये धका धया हःगु नं दु । वयागु नाँ “अल्फ्रेद” खः । निमह तसकं हे मिले जू । व अंग्रेजी पासा क्कः स्वये मास्ते वःगु आःतकं नं जि वयात मकनानि । छन्हु वं थः पासायागु बयान याना हःबले वयागु ‘मिखा वाउँ’ धका सिसां निसँ थथे स्वयेगु इच्छा दया वःगु खः । विशेष याना जि मचाबले निसँ हे वाउँगु धयागु न्हागु हे यः । वाउँ मिखापिं ला थपायसकं यः कि च्यान्हु भिन्हु तकं वाउँ मिखापिं जापानी कतामडीत मतोत्से ज्वना जुइगु । आःतकं नं जि छँ वने बले व मचाबलेयापिं ‘वाउँ मिखा’ कतामडीत घण्टनका घण्टन स्वया च्वनेगु । थव गथे जुया जित थथे यःगु खः व जिं सीके मफु । वयात नं जि छुं मधया ।

जि थन वया च्वनागु तिदँ दत । जिं थव निदँ वंगु चा

हे मचाः । न्हापा स्वया भाः गाकं हे जिमि प्रेम दया वल जिगु लागि दुःख, कष्ट, धयागु भ्याः हे मदयेक बिचाः याना तःगु दु । जित दुःख, धाये धाःसा थव कि “आःतकं नं मचायात दुह त्वंकेगु इच्छा पुरे याये मफुनि ।” थथे धका जि न्हाबले थव विचारे गबलें मच्चना । वं ला भं छुं हे वास्ता याःगु मडु । निहं निहं सध्यांकाइले ज्यां द्राहाँ वइ बले जिगु लागि क्कू न छगू ज्वना वइगु । जि छुं जुया भचा कपाः जक स्याकुसां निहच्छि गनं हे मवंस्ये च्वं च्वनी । ज्या नं वनी मखु । क्कूको निको ला जिं मनल कि थः नं द्यां हे लाना च्वनी । थथे जूगुलिं जिमिगु दम्पति जीवन सुख हे जू ।

छन्हु सध्यांकाइले छँ वःमहसिया खुब न्ह्यू ख्वाः वः । उखुन्हु वयागु ल्हाते चिट्ठी छपौ नं दु । कोठाय् द्राहाँ वये साथं जिं नं मुसुं निहला वया लिक्क वना धया “थौं ला क्कि साप खुशि जुया भाः थै च्वं ?”

खः प्रिये, धया जिगु ल्हाः ज्वन ।

क्याय ? जित नं कना दिसँले, धया गपते निपा ल्हाः तया ।

छन्त धयामह जिमि पासा अल्फ्रेद कंस म्भीथाय् वये धका चिट्ठी छवया हःगुलिं का धया चिट्ठी क्यन । अल्फ्रेद नाँ काये मात्रं हे जित छुं छगू जूगुथे जुल । जिगु मन छथुं हे थथे पाःगु आःतकं नं जिं थुइके मफुनि । वं थुलि धया थःगु कोत तोता कोठां पिहाँ वन । जि अथे हे अनसं च्वंगु लासासं फेतुना इयालं आकाश स्वयाच्चन । गथे गथे थौं चच्छि हे न्ह्यः मवः । उकिसं थौं छायाथे मस्यू वेकलं “जि तसकं हे बांला, थौंथे छंगु मुसुमुसु न्ह्यूगु ख्वाः जि मखना, धात्थे धाय् धाःसा चन्द्रमा नं थौं ला छ खना मङ्गाला वनीका” धागु नं लुमना वयाच्चन । अथे ला जिं न्हाबले व द्राहाँ वइ बले निहला

हे स्वागत यायेगु खः । थथे गबले नं मधाः । वं थथे धाःगुलि जि न्हाय्कं ठको खयेगु इच्छा जुल, चान्हे तीजक दना खया ।

थौं वेकःया पासा अल्फ्रेद वःगु दिं खः । जि तले च्वं च्वना । संध्याकाया ठः बजेती मोटरयागु सः वये साथं ववे खया वेकः व अल्फ्रेद धाम्हे मोटरं पिहाँ वल । म्ह तधिस्य च्वं, हाकुगु सुत न्हायाना च्वंगु दु, तुयू, ख्वाः जक मखना । वयात कुनेतेया बैठकया उखे च्वंगु कोथाय् तयेगु बन्दोबस्त याना तःथाय हे यंकल । वयागु लागि माःगु न्हापा हे बन्दो-बस्त याना तःगुलि जित छं भंभट्ट मजू । नयेगु नं पुरा हे बन्दो-बस्त दु । मनू नं वया लागि पुरा हे तया तःगु दु । थथे जूसां थथे, अथे, यायां हे बहनी जुल । उकिं उखुन्हु जित नाप लाके मयंकू ।

कन्हे खुनु सुथे हे जित वेकलं नाप लाके यंकल । न्हिला जिपिं निम्हेसितं स्वागत यात । वेकलं जि पाखे वयना अंग्रेजीं धाल । छु धा गु व ला जि मस्यू, तर अल्फ्रेदं मसः मसः हिन्दीं धाःगु जक भति भति थू । अन हे जिमिसं च्या नं तोना । च्या तोना बले इमिसं मखंक वयागु वांऊ मिखायात खयेगु । थथे खया च्वना बले ठको थपाय्सकं मञ्जाल कि छु धायेगु । इपिं निम्हं अंग्रेजीं खँ ल्हाना न्हिला न्हिलां च्वन, जि जक पुलुक वयागु मिखा खयेगु, हानं ववे खयेगु याना च्वनागु । ठको ला खयागु खयां हे जुया च्वं बले वेकलं “भीत नं कलकता वा धाल, वनेगु ला ?” धाःबले जि भसंक हे वन । ख्वाः जक ह्याउँसे च्वथे जुया छुं हे धाये मफुत ।

थः पासायात चाहिकेया लागि वेकलं भिन्यान्हुया बिदा कया भाल । बिदा कया वसां निसैं छैं उस्त च्वंगु हे मखु । ठकः निकः जित नं यंकू । उखुनु फंपी वंबले जि नं नापं हे वना । गोदागू वंबले नं वना । इपिं नाप वनेगु जि तसकं यः । थथे धका इमि खँ ल्हाइगु जिं थूगु मखु, अयसां वने बले गयथे मस्यू जित न्हाइपुताः । थथे यायां भिन्यान्हुयागु बिदा नं फुत । अल्फ्रेद नं कंस वनीगु जुल । वनीगु सिसां निसैं जित भचा सुख मदुथे च्वना वल । जिगु बानी नं भचा लागि-चाःगुपहः वःथे च्वन । थथे धका वेकः नाप जिगु व्यवहार न्हापाथे हे मजूगु मखु । न सुयातं बो बियागु हे दु । थव खालि जिगु मनयागु जक शंकाया खँ ला नं धाये मफु । निन्हु कते जुल । अल्फ्रेद कन्हे सुथे वनीगु जुल । थौं सुथं निसैं अल्फ्रेद नाप खँ ल्हाये धका मती वयाच्वन । धयां भचा ज्या दुगुलि वेकलं छुं मधासे न्हिला जक व्यूगुलि नाप लाः वने मफु । न्हिने ला जित थपाय्सकं उकुस मुकुस धायेक सुख मदया

वल कि छु धाये ! वेकः नं प्याहाँ वनाच्वन । याकःचा अल्फ्रे-दया थाय् वने, भाय् ल्हाये मसः । वनेगु इच्छा दुसां भाय् ल्हाये मसःगुलि वनेगु विचार त्याग याना, मोमदुगु ज्या दयेका च्वना । तर, थथे याःसां मज्यू । अले जि थः थमं बिचाः याना—“वं हिन्दीं धाःगु ला जि भचा भचा सी हे स्यू । उकिसं ठको निको ला खँ हे ल्हाये नं धुन, आः नं सःसःथे खँ ल्हाये का ।” जि सरासर कुने वना । अल्फ्रेदया कोठाया पिने थयं बले भचा पलाः चीपलाः जुल । थथे जूसां कोठाय् द्वाहाँ वना । अल्फ्रेद मेचे च्वना किताब खयाच्वन । जित खनेवं जुक दना भासँ-भासँ धया मेच थुग्ये तया बिल । जिं छुं मधासे ठको मुसुक न्हिला वं वयंगु मेचे च्वना । तलं वया बले मने छुं मदुगु, मेचे जक फेतुना, नुगःक्राःथे च्वना वल । थथे धका दना वये मजिल, अथे हे च्वना । भचा संक च्वना त्वाकः ज्यागु हिन्दीं धया “छि कन्हे भाया दीगु जुल, नेपाल-यागु छुं वस्तुत नं छित माःसा धया दिसँ ।” जि धयागु वं थू ला मथू ला मस्यू, लिसले छिकपिन्त कष्टया लागि अनेक धन्यवाद धाल । मेगु जिं छु धाल, वं छु धाल, व ला आः त्वः हे मन, तर जि वनेगु इच्छा दःसां मवसे अथे खँ ल्हाना च्वनागु जक लुमनि । का, दिसँ धया प्याहाँ वयां लुखाया पिने वेकः-यात खना जि ला ताजुब हे चाल । भट्ट धया—“तले अथे च्वं च्वना भचा सुख मदया ठको वयागु ।” ‘ज्यू छु जुइ’ धया पासाया कोथाय् द्वाहाँ वंसां वया ख्वाः गाक्कं हे पाः । मने शंका व मयइगु बखते गजागु ख्वाः जुइगु खः, वथे हे ठीक वयागु ख्वाः खना । मन भचा ग्यात, मफते नाप लानागु धयाथे वन । मनं मनं धिकार याना । भचा जायेका व वल । ख्वाले नकतिनि दुगु चिं मदु, न्हापाथे हे न्हिला जि नाप खँ ल्हात । थथे जूगुलि जिगु मने गुलि धन्दा जूगु खः व मदया वन । जिं थुगु बारे छुं नं मन्यना, वं नं छुं मधाः । थथे धका जिभिगु जीवने छुं पाःगु मखु ।

अल्फ्रेद वंगु थनि खला दत । व वना च्यान्हु भिन्हु तक ला जित थपाय्सकं सुखमदया च्वन कि धयां धाये हे मफु । छुं ठगू तंगुथे मदुगुथे जुइगु ! तर, लिपा धराधर त्वमना वन । गबलेसं निसैं जि प्वाथे दत, अबले निसैं ला एकदम हे त्वमना वन । अयनं ठको निको वयागु वाउँ मिखा लुमना वः । जि भविष्य मचाया बारे बिचाः यायेगु बडे जुयावं वन । कन्हु ला मञ्जाः मञ्जाः वयात नं कना । व ला थव खँ न्यसां निसैं थपाय्सकं हर्ष जुल कि वं नं थः मचाया बारे जक बिचाः याइगु जुल । आवं निसैं भित्तिगु न्हावःसा न्याना हयेगु शुरू याये धुंकल । जि नं तसकं खुशी ।

थौं जि मचा बूगु दिन । मचा नं काय हे बूगु । उकि-
सर्न मचाया मिखा वाऊँ नःगुलिं जि थपायसकं हर्ष जुल कि
एक घण्टा तक ला छुं हे मचाया वन । वेकःया नं हर्ष ! कना-
मरि न्याना तःपिं छद्रं हे कोठाय हया बिल । ज्या वनी बले
दाना च्वंम्ह मचायात चुप्पा नया मवं धयागु द हे मडु ।

थौं मचा बुया भिन्यान्हु दुगु दिन खः । थौं हे जिगु
लागि मभिगु दिन धाये माल । वेकः थौं गनं मवं । जिगु
कोठाय हे च्वना खँ ल्हानाच्चन । थौं तक नं वं मचायात मुले
तये मखंनि । छायाधाःसा, व दइ बले मचा न्ह्याबले दाना
जक च्वनीगु । जि नं व नाप बांलाक खँ ल्हाये मखंगु आपाः
हे दत, उकिं थौं न्हिला न्हिला खँ ल्हाना च्वना । अथे हे
एक घण्टा जाःबले मचा ख्वया हल । जिं वेकःयात क्को
खया, मचा कया दुरु त्वंका । मचा संक च्वना ल्हाः संका
च्वंगु खना, वया तःसकं मचा कायेमास्ते वल मखा जुइ, ल्हाः
न्होने हल । जि क्को फिसिक न्हिला मचायान दुरु त्वंकेगु
दिना वया ल्हाते लःल्हाना बिया । वया ल्हाते जक मचा
बीवं जि थः थमं हे मक्कासे च्वना वया छयौं कोछुना । मचाया
बारे बिचाः याना वयागु भविष्यया भलक लुमंका हया
च्वना । “जिमि मचां खुब आखः ब्वनी, ज्ञानी-गणी जुया थः
बाथे जुइ, थः माँ-अबुयात कष्ट भचा हे बी मखु, क्कगू तःधंगु
.....” मचा चिच्चाय दंक ख्वया हल । जिगु विचार
दित, ल्हाः छ्वया मचा कायेत खया—जि अल्फेदया कोठां
प्याहाँ वया बले खनागु रूप हे वया ख्वाले खन । जित क्को
वा न्हया स्वत, अले मचायात वां छवयेथे बिया सरासर कोठां
प्याहाँ वन । छु जुल, छाया थथे याना वंगु आःतक नं जिं
थुइके मफुनि । जि भचा नुगः भारा भारा मिन, मचायात
कस्सिक घयेपुना दुरु त्वंका । छायाथे मस्यू मचा ख्वःगु दीगु
मखु, दुरु नं मत्वं । अयनं छयले उसि उसि याका वयागु ख्वाः
जक लुमंका च्वना । अयनं मचा मद्यं । जिं उसिउसि याकागु
मदिना । गपते ल्हाः वंबले छं भचा छाःथे च्वना खया—
ह्याउस्य च्वंगु दाग ! जि भसंक वन । अले भन ग्यात । मचा-
यात भन कस्सिक घयेपुना अनसं भोसुया ।

थौं मचायात जा नकीगु दिं खः । थव खुला तक जिं
वयागु ख्वाः हे मखना । छँ वःसां लिबाक्क वइगु । गबले ला
च्यान्हु भिन्हु तक नं द्राहाँ वइगु मखु । जिं थव नं न्यना आः
व थव कायेका नं जुइगु हँ । क्को ला अयलाया शुरे च्यः
क्कम्हेसित थपायसकं दाल कि जि न्यनाम्हसिया नुगः हे
तज्ज्याइथे च्वन । थव थथे छाया जूगु जिं गुलि बिचाः याना
नं थुइके मफु । व नापलाये धका नं गुलि खया । अं, द्राहाँ

मवया नं, जित ख हे मखः । जि थन वःसां निसैं छु छु जुल
व नं बिचाः याना, अथे नं जिगु पाखें द्रंगु जि खंके मफु ।
जिं छुं मखुगु खँ मन्हाना, मखुगु ज्या मयाना, वया प्रति जिगु
गुलि प्रेम दु, व ला जिं धया च्वने माःगु हे मडु । दाना च्वंम्ह
मचायागु ख्वाः ख्वयेगु—अहा ! बिचारा निर्दोष मचां नं छु
दोष लुमंका सीका, थुइका बी फइ ? जि खुलाया न्हिलेगु हे
अबले, गबले मचां न्ह्यले मुसुहुं न्हिला हइगु खनी । जि बिचाः
यायां याये मफुत धायेव ख्वया च्वनेगु । ख्वख्वं दानेगु ला
बानि धयाथे जुइ धुंकल । वयागु न्हापाया प्रेम लुमना वइ
बले नुगः हे तज्ज्याइथे जुइगु । धायेगु छु, मिसातयेगु लागि
ख्वयेगु बाहेक मेगु छु हे दु धका ? जि न्हापा खया गाक्क हे
गले नं जुइ धुंकल खनि । उखुन्हु न्हायकं क्को खयां धका
खन । म्ह बन्छि हे मदये धुंकल । मिखा नं गाः गाः वंथे
च्वन । हानं व लक्ष्मी छम्ह खना जि तसकं हे माया वं । छाया-
धाःसा थव खुलाया व हे क्कम्हसिनं जित आपाः बिचा यात ।
नयेगु-च्वनेगु फुकं ठीक इते हया बीगु । जि तसकं नुगः मक्कि-
का च्वने बले नं वं हे आपाः धैर्य व्यू वइगु । उखुन्हु नं गुलि
नुगः मक्किका धाल “छिं छुं धन्दा कया दीम्वाः ईश्वर मडु ला,
क्किे वेकलं अवश्य माफि पवं वइ, क्किगु छुं हे दोष मडु बले
द्यवं नं गय् मखइ ला ?” मचाया प्रति ला वया थपायसकं
माया वं कि धयां छु धाये ! मचाया ल्हाःया च्वसं लाग्वारा
थाहाँ वया च्वंगु क्यना धाइगु सत्य नं थव मचा ला बाज्याम्ह
थे हे जुइ । बाज्याम्हेसिया नं थथे हे ला ग्वारा दु ।

फुकसिनं धागुलि थौं जा नकेत नापं फेतू वल । जि ला
वयात खना बले तस्सकं नुगः मक्किना वल । ख्वये हे मास्ते
वल । वेकः नं न्हापा खया गाक्कं हे पाये धुंकल । ख्वाले
न्हापायागु हि हे मदे धुंकल । मिखा द्रौं द्रौं वना ख्वाः
ह्यासुस्य च्वं । वं जित नं खगु मखु, मचायात नं खगु मखु,
कोछुना च्वं च्वंम्ह च्वनं । जि नंवाये धका गुलि सना, मनुत
दुगुलि छुं हे धाये मफु । उकिं जि नं नंमवासे अथे च्वं च्वना ।
न्होने नयेगु तथा तःगु दु । मचां धाःसा ल्हाः छ्वया नयेगु
कायेत सनीगु, जि ल्हाः ज्वना सालेगु । पुरोहितं पाठ याना-
च्वन । व हे न्यना च्वनागुलि ला मस्यू, मचाया ल्हाः क्कपा क्वे
वंगु मचाल, भाराक वना वेकःया तुनी लाः वन । अले
मचां नं ल्हाः च्वे ल्हन । जि मचायात कायेत ल्हाः छवये
त्यना बले वेकःयागु ह्यूगु ख्वाः खना अथे रोके जुया । वेकः
नं मचाया ल्हाः खंबले क्को भसंक वंथे वंकल । थव जि जक
मखु अन च्वं च्वंपिसं नं बांलाक चाः ।

—:~:~:~:—

आम श्रीपादे शाक्यसिंह ! छाः वया च्वना स्वां छफवः

जिगु हृदय-स्वां कया कटुतां सुखू गंगु स्व छकः !

स्वच्छ शुद्ध शान्ति सौरभं पूर्ण जुडमाःगु मानसे
इष्या, द्वेष व मोहं भयूगु सो सो थः थः हे मने
सत्य-शिव-सुन्दर जः त्वपुक ख्युंगु हा घनतिमिरथें
आकंक्षा-भय, आशा— विफलतां मन सन सर समीरंथें,

हे तथागत ! चारु चरणे छायागु सुमन सुगन्ध कण ति

पूज्य पाद पंकजया हृदये तयेत पराग रज ति ।

अंगुलिमाल क्रूरहिंसक, बिम्बिसार सहनताया तःमी
अंचलधन मरण जुया उन्मत्त जूह्य व कृशागौतमी
पुत्र-पुत्रीया बहुलतायू नं माया ममतां विदुषी विशाखा
राजा रंकया फुकया त्राता ! बूह्य ज्वंबले मायां शाखा,

ज्ञान लाःह्य सिमाक्वे च्वना, यूह्य ज्ञान नं सिमाक्वे च्वना

धन्य याना व्यु जित छको नं, स्वां छफवः ध्व ग्रहण याना ।

भंगु संगुथें सूक्ष्मसां नं लोह बन्धनतम हे कठोरगु
हिंसा द्वेष क्रोध इष्या मोह माया ममतां च्युगु
बन्धनं जि मुक्त जुड मफु, हे मुक्त ! गयू जि अमृत त्वनेगु ?
लुम्बिनीं वयाः बुद्धगयायू कया सारनाथे व प्वंकूगु,

हृदय-पद्म, पुणित पंकज, हे मुनीन्द्र ! पदसं लुके

शान्ति, सुखगु, जन्म-मरणं मुक्त निर्वाण ति कंचुके !

चवपासा

कल्पना-कुसुम

श्री महाप्रज्ञा

शरीर रूपी पुखु ! चित्त-लः !! अले व लः स्थिरं गबले च्वनी ? न्याबलें सनाच्च्वनी । चाकः कया च्वनी । यदि स्थिरं च्वंसा—च्वंगु जूसा न्हायकनेथें निर्मल स्पष्ट थःगु क्किपाया शान्तिदेवीया खाः उकी खने दइगु, आनन्द नं प्राप्त याये फइगु ! तर अभाग्य ! फय सन, चित्त चञ्चल जुल, अले अशान्ति स्थापना याना दुःख बिल, बिया नं च्वन । हे मन, क्क गनं वया ? छंगु देश गन ? क्क सुया काय ? हुं, गनं वयागु खः, अन हे । हुं लिहाँ हुं ! छ थन च्वने दइमखु ।

‘चैतन्य देव ! जि मदेकं क्लपोलया महारानीया छं हे कार्य सिद्ध जुइ मखु, गबलें जुइ मखु । हानं छाय जित पितिनागु ?’

‘सु जिह्न महारानी, मन ?’

‘अविद्या देवी !’

‘जिह्न रानी ला ‘शान्तिदेवी’ खः । सिवाय शान्ति देवी गनया ‘अविद्यादेवी’ जिह्न महारानी जुइ ?’

‘व हे अविद्यादेवीं क्कित मोहनी याना—संसार त्वमंक-वेहोश जुइक जिगु द्वारा सुख-शान्ति बियाः राजाधिपति याना तल । हानं थव खँ ? जित मंत्री याना तल, जि हे थव राजयागु हेरचार याना च्वना, अले जि विना थव राज पल भर खुनु चले जुइ ? इन्द्रिय ला जिगु महल खः । व जि तोती ?’

‘हुं, हुं, थन छंगु ज्या मडु !’

‘मडु ?—मडु धया ला ! गय मडु ? जिके दुगु न्यागः कैमरां जि छु यायेगु त्वमंका च्वनागु दु ? चक्षु-कैमरां रूप खिचे यायेगु, श्रोत-कैमरां शब्द खिचे यायेगु, प्राण-कैमरां गन्ध खिचे यायेगु, जिह्वा-कैमरां रस खिचे यायेगु, अले काय-कैमरां स्पर्श खिचे यायेगु थव फुकं गन छवयेगु ? थव फुक तस्वीर खिचे याना मंका स्मृतिया एलबमे तया कल्पनाया करनरं काकाः महारानीया इच्छा जुइबले पिकया क्यनेगु नं जिगु हे ज्या खः । बरु न्यं मेगु नं गाक्क खँ— न्हेपने चिकं तया न्यं—अले राजकुमारी रतिदेवी वया योयोगु त्यया काइ, अरतिदेवी वयाः बांमलागु जुक काकां वांछवया बी, तृष्णादेवी वया वथें हे जाःगु धात्थेंयागु हे माः धका थुनां थुना चुइक, घोंघों स्याक व्वां व्वां वना काः वनी, थमं मकुत धाःसा

बलापिनि सहायता नं काइ । अले प्राप्त जूसा लयेताल, मजूसा क्रोधाभियागु चिरागं जित जलन व दाह याः वइगु । काम, क्रोध, लोभ, मोह, रति, अरति, तृष्णादि कुमार कुमारीपि थःथःगु इच्छानुसारं पुरे मजुइवं दरवार हे दिनि दिनि मिक तिंति न्हुया दुःख बिया च्वनी, व भार फुकं फया च्वने मालीगु जि ! थव द्वन्दया फसं पुखूया लः स्थिर मजुइगु खः । अले थुकी जिगु छु दोष ? क्क मोह निद्राया वशे लाना च्वनी, महारानी अविद्या देवीं पुलां पुलांगु स्मृतिया तस्वीर स्वये हति धका हुकुम बी, जि क्यनेगु कर लगे हे जुल । क्यनेवं हानं कुमार कुमारीपि सकलें वइ, हानं नं अथे हे त्वापु याइ । जि यायेगु छु ?’

होश दया वल । थःह्म गृहलक्ष्मी शान्तिदेवी लुमंका ख्वख्वं विरक्त जुल । सर्वस्व त्याग याना । अले खालि— ‘हे शान्ति ! हे शान्ति !! क्क गन वना च्वना । जित छाय तोता वना । क्क विना जित हामोगोक्कि हे सुख मंत । जित खाः कयं वा, क्कको खाः कयं वा, देवी !’ धका विरह याना । अले शान्ति देवीयागु सः ताल— ‘स्वामी ! क्कित दुतीय पत्नी अविद्यादेवीं वशे कया तःगुलि जि त्वमंका । आः ख्वयां छु याये ? गन तक व पापी कुमती नारी छें दइ तिनि, अन तक जिगु खाः स्वये दइ मखु ।’

शान्तिदेवीयागु शब्द जकं ताल, खाः खंगु मखु । उकि भं उद्वेग जुया वेंथें जुल । अले प्रज्ञायागु आराधना याना, ज्ञानास्त्र धारण याना, स्मृतिया आलोके अविद्यादेवीया शाखा सन्नानपिं क्कह्म क्कह्म ज्वज्वं प्रतिज्ञा पाशं च्युच्यं ज्ञानास्त्रं छेदन यायां नाम निशान हे छुं मत्यंक इतिश्री याये मास्ते वल । अले अविद्यादेवीं नं ततःग्वेक ह्याउंकि मिखा कना, सँ हे लासा याना, वसः इसः हे उखे थुखे मदेक क्कटपटे जुइ, पृथ्वी चतावाना प्राण नं त्याग याइ । अले मती ति, थुलि जुसेलि वायू प्रवाह अन्त जुल । मानसरोवरया नीर नं स्थिर जुल । अले तःले थःगु क्किपाया शान्तिदेवीं दर्शन बिल । शान्तिदेवी यागु दर्शन मात्रं हे चैतन्य-देवं— ‘हाय शान्ति !’ धाधां वना आलिङ्गन, चुम्बन, विलास यायां निह्मं क्कह्म जुल । निह्नेतु भूवने लीन जुयावन ।

—❀:o:❀—

जि खनागु बर्मा

[श्री न्हुक्षेबहादुर, सेक्रेटरी, आनन्दकुटी विद्यापीठ]

जि खनागु बर्मा देया विषये सुयातं कने मखु, धाये मखु धका च्वनागु ता हे दत । तर छु याये ? नये मखंपिथे भाषा रूपी प्वाःया लागि लेख-नसा माला जुइपिं, “अम्मा रोटी दे, बाबा रोटी दे” हाला जुइपिथे ‘लेख दे’—‘गय् लेख मच्चया ला?’, ‘गय् लेख बी मखु ला?’ धका लोखाप्वाः पत्ति हाला जुइपिं, स्वाःस्वये बले तापाः बाज्या धायेत्वःपिं दादि तताहाकःपिं कविजु व नकतिनि बूपिं ह्याउंमचाथे च्वंपिं, छ्यले सँ मदुपिं थुनाय् भ्वाय् मदुपिं सम्पादक-जुपिं हाला जूगु न्यने मफुत । मने ला दु, थमं खनागु खंथे सुयातं कनेगु काल थ्व मखु । तर छु याये? ल्यूल्यू न्ह्यः न्ह्यः जुया कायेथे हे जित मतोतू । खंकपत्ति धाइगु । बी नं गय्, मबी नं गय् मबीथे च्वं ! मबी, जि नं छुं-छां मदुह्म फवगीं वा कंजूसह्म भापीगु जुल । बी हे धायेत नं मक्थिथे च्वं । आः न्ह्यागुसां छु याये ! च्वये ला जि अवश्य माल, तर भिपचि पचि जोरे याना च्वये त्यना । थ्व लेख थःगु मिखां खनागुथे याना च्वना दी मत्य, च्वह्मसिया मिखां खनाथे याना च्वना दिसँ ।

जवं खवं थःयःपिं पासापित क्रात्तिक घयेपुना च्वंथे भारत व स्याम (Thailand) यात घयेपुना थः दथ्वी च्वना च्वंह्म व बर्मा दे खः । मानो एशिया रूपी शरीरया भार कुबिया जुजुं यानुस्ये च्वना बेअफ बेंगाल धयागु समुद्रे भलंका तःगु तुतिथे जाःगु दे खः, व बर्मा । थ्व देश जि खने धुन । अन जि वने धुन । थ्व अवसर जित वंगु स्वंगु विश्व बौद्ध सम्मेलनं बिल ।

कलकत्ता मानो विमाने च्वना देव देवीपिन्त स्वर्गते दर्शन यायेत वंपिथे तं हवाइ जहाजे च्वना वना । प्यथौति जायका मने तुनागु देशथे हे जाःगु दे खने दत । हवाइ जहाजं प्याहाँ वया । तापाकं निसै ह्याउंपिं वाउंपिं देव-देवोपिं खने दत । भंभं सतिना वल । पुण्यया प्रभावं होरा मोति थीथे थिना च्वंपिसं स्वागत याः वल । प्लीज प्लीज (Please) धयागु शब्दं ह्याय्पं जाल । (थैन्क यू थैन्क यू Thank

‘स्वेडगौं पगोडा’

you) धयागु शब्दं लिसः व्युब्युं पञ्चरंगी बौद्ध ध्वजा च्वयेका तःगु बसे च्वना । बस च्वात । जि जक चाहिने जो ह्य दुने लाःसां मन पिने लाका वना । जवं खवं लेँ खस्वं वना । अक्समात् भराय्गःगु लुंयागु देगः क्कलं जिगु मन साला काल । थ्व ‘स्वेडगौं पगोडा’ धयागु संसार प्रसिद्ध देगः खः । बुद्धया सर्व प्रथम उपासक दीक्षाकाःपिं तपरसु भल्लुकं वसपोल्याके छुं चिह्न पवंबले न्हेपु सँ व्युगु पाली साहित्ये

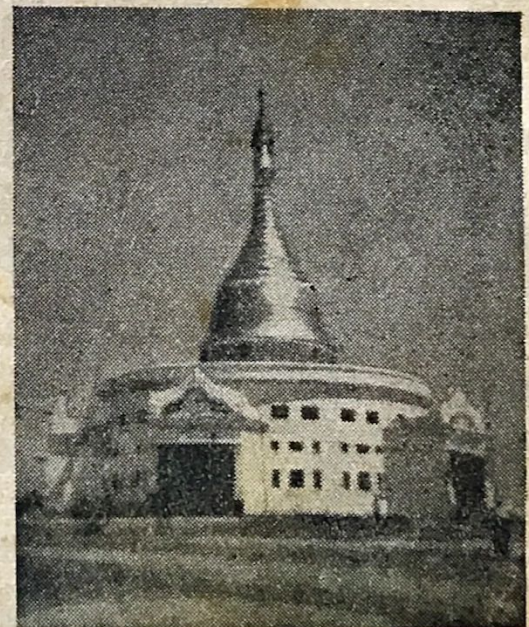
लेखक

चवया तःगु दु । इपिं निम्हं बर्माया व्यापारीत खः । वहेसँ तया दयेका तःगु थ्व चैत्य खः धयागु बर्माया धार्मिक इतिहासे दु । उक्ति थ्व प्रसिद्ध नापं महत्वपूर्ण नं जू । बर्मा सरकारं थुक्रिया टिकट नं दयेके थुंक्कू दु । देगःया ह्यासुस्ये च्वंगु च्वका निभालं तल्के जुया पालापाला थिना च्वंगु खनाबले बर्मा दे 'सुवण्ण भूमि' धाःगु ख हे खः ला धयाथें मती वल । थथे मती लुया हे च्वंबले हानं वहाथें तुयूगु देगः नं खने दत । खनागु पलख मजाःनि, च्वना वनागु बस नं थ्व देगः पाखे हे फःहीका न्ह्याकल । थ्व थाययात गबाए धाइ, थ्व तुयूगु देगःयात विश्व शान्ति चैत्य (World Peace Pagoda) धाइ, थ्वया ल्यूनेसं छट्ट संगायन जुया च्वंगु गुहा (गुफा) का धयागु सः नं ताल । धाःथें खने नं दत । बस नं दित । भराय्खागु छँ दुने 'प्लीज, प्लीज' धाधां च्वना यंकल । Thank you, Thank you धाधां द्वाहाँ वना । मानो इन्द्रसहाराजया कोठाय् पिने पाः च्वना च्वनीह्म देवताया पकडिथें जाःगु तुपुलि पुया च्वंझसिनं १० नं कोठाय् यंका तयाबिल । अहो ! दश पारमितां पुरे जूगुलि मखा १० नंबर कोठाय् च्वने दत धयागु मती तया छको फेनिं तुना । पलख ल्यानु लंके धका च्वना, तर च्वने फुगु मखु । स्वर्गे थपायसकं तान्वःगुलि मखा इन्द्र महाराजया कुसां कुइका, पंखां गायेका च्वने माःगु धयागु मती वल । छ्वाख्यरं स्वया, अंगले पंखा खन । तीजक पंखा चायेकां ला धाःथें लः त्वने प्याचाःम्हथें पंखा हाला हल । पंखाय् चिकं मतःगु यक्क दत जुइमाः । हानं भचा तान्वःगु लंक्व मलाःनि स्वये हे हिंसि दुपिं सुन्चुसे पिन्चुस्ये च्वंपिं अपसरा समानपिं मय्जुपिं भाया खँ

हाःवल । मने ग्याः चिकु पहः वल । छाय्थें मस्यु । शायद नंतूसां नापं 'ध्वग्गिख्वाः' धका बोबिया वनीपिं मय्जुपिं दुगु देशं वनागुलिं ला मस्यु ।

निन्हु खन्हु वन । तर बाघौ जक वंथें च्वं । थपायसकं न्ह्याइपुसे च्वंगुलिं हे ला जुइ, भीगु दच्छिया, अम्क व सिवे अपो नं स्वर्गे च्वंपिनि छन्हु धाःगु !

दिसम्बर ३ तारीख खुनु सुथसिया ८॥ बजे तृतीय विश्व बौद्ध सम्मेलन छट्ट संगायन जुया च्वंगु गुफाय् आरम्भ जुल । पुण्य फलया बलं स्वर्गे थ्यंवाःपिंथें च्वंपिं भिक्षुपिं छ्वाख्यलं बिज्याना च्वंगु दु । दथ्वी देश विदेशयापिं प्रतिनिधित फेतुना च्वंगु खनाबले जिगु मने हर्षया स्वां हल । बर्माया राष्ट्रपतिया सभापतित्वे पञ्चशीलया प्रतिध्वनी सभा १२ ताके सिधल । तुपः नं तल । थनं लिपा सम्मेलन मेगु हले जुल । नीगुंगु देशया प्रतिनिधित दुगु खः । प्रत्येक प्रतिनिधि मण्डलया छ्वा छ्वा नायः दु । भी नेपाःया प्रतिनिधि मण्डलया नायः भारतया छ्वा प्रसिद्ध बुद्धिजीवि लेखक भदन्त आनन्द कौसल्यायनजु खः । छ्वाख्यलं प्रत्येक प्रतिनिधि मण्डलया नायः न्ह्योने फेतुना, ल्यूने मेपिं थःथःगु देशया जातीय वसतं पुना च्वंपिं सदस्यत दु । थःथःगु देशया आकारथें तुं ख्वाः लिसे वःपिं प्रतिनिधितये गुलिसियां ह्याय् तद्वाकःसा, गुलिसियां ह्याय् पयाफः, गुलिसियां ला छ्क्ति हे मदु । गुलिसियां सँ भुयूसा, गुलिसियां हाकु । वसःया खँ ला छ्खे हे छ्व । सम्मेलन खन्हु यंक जुल । भिन्न भिन्न देशया प्रतिनिधि

विश्व-शान्ति चैत्य

धःथःगु देशे जुया च्वंगु बौद्ध-धर्मया उन्नति अवनति व भवि-
ष्यया उन्नति मार्ग क्यन । नेपाः देया बुद्ध-धर्मया प्रगति,
लुम्बिनी उपवनया जिर्णोद्धारया भलक उपनेता भिक्षु
अमृतानन्द स्थविरं क्यना बिज्यात । 'नेपाल' धयागु शब्दं
व्याक सदस्यतयेत प्रभावित याःगु खने दु । शायद भीगु
देशे संसारे दके ताःजागु च्वापुगु च्चका (Mt. Everest)
दुगु एवं भगवान बुद्धया जन्म स्थान 'लुम्बिनी' दुगुलि मखा

जुइ ? थुजागु देशे
वइगु प्यंगु गु विश्व-
बौद्ध सम्मेलन जु-
इमाः धयागु प्रस्ताव
नेपाल प्रतिनिधि
मण्डलं प्रस्तुत याये
मात्रं सकल उप-
स्थितपिनि मने
हर्षया सिमाना मंत ।
सकल प्रतिनिधि-
पिसं कृष्वाः म्हुतुंथे
थ्व प्रस्ताव स्वीकृत
यात । च्वापुगु हे
गयाः थहाँ वना
च्वंथे प्रतिनिधितये
मन थाहाँ वल ।
बुद्ध भगवानया जन्म
भूमि 'नेपाले' बौद्ध-
प्रतिनिधि रूपे वने
दइन धइगु आशा-

या स्वाँ हल । तर नेपालया प्रतिनिधिपिनि जक मन भचा
ख्युंथे च्वं । शायद सम्मेलनया अभिभारं क्च्यु वःगुलि
ला मस्यु । गथे पाहुना जुया माने याका वल, अथे
हे पाहाँ याये फइ मखु धयागु धन्दा जुया ला नं मस्यु ।
हानं बर्मा सरकारं सम्मेलनयात गुलि ग्वाहालि बिल, उलि
नेपाल सरकारं बी मखु धयागु त्रासं ला नं मस्यु । नेपाः-
यापि प्रतिनिधिपिनि मन भचा थहाँ मवःथे खन । तर
जिगु मने ला भ्याः भचा हे गयाः चिकु पहः मवः । कारण
जि स्यु, भी नेपाः नं अतिथि सरकार यायेगुली भ्याः भचा
नं कम मजू । जित थ्व नं विश्वास दु, भी नेपाल सरकारं,
गुगु सरकारयात शान्ति नायक भगवान बुद्धया जन्म जूगु

देशया सरकार धका संसारे महान प्रतिष्ठा दुगु खः, व
सरकारं वइगु प्यंगु गु विश्वबौद्ध सम्मेलनयात कृतज्ञता भावं
अवश्य सहयोग बी ।

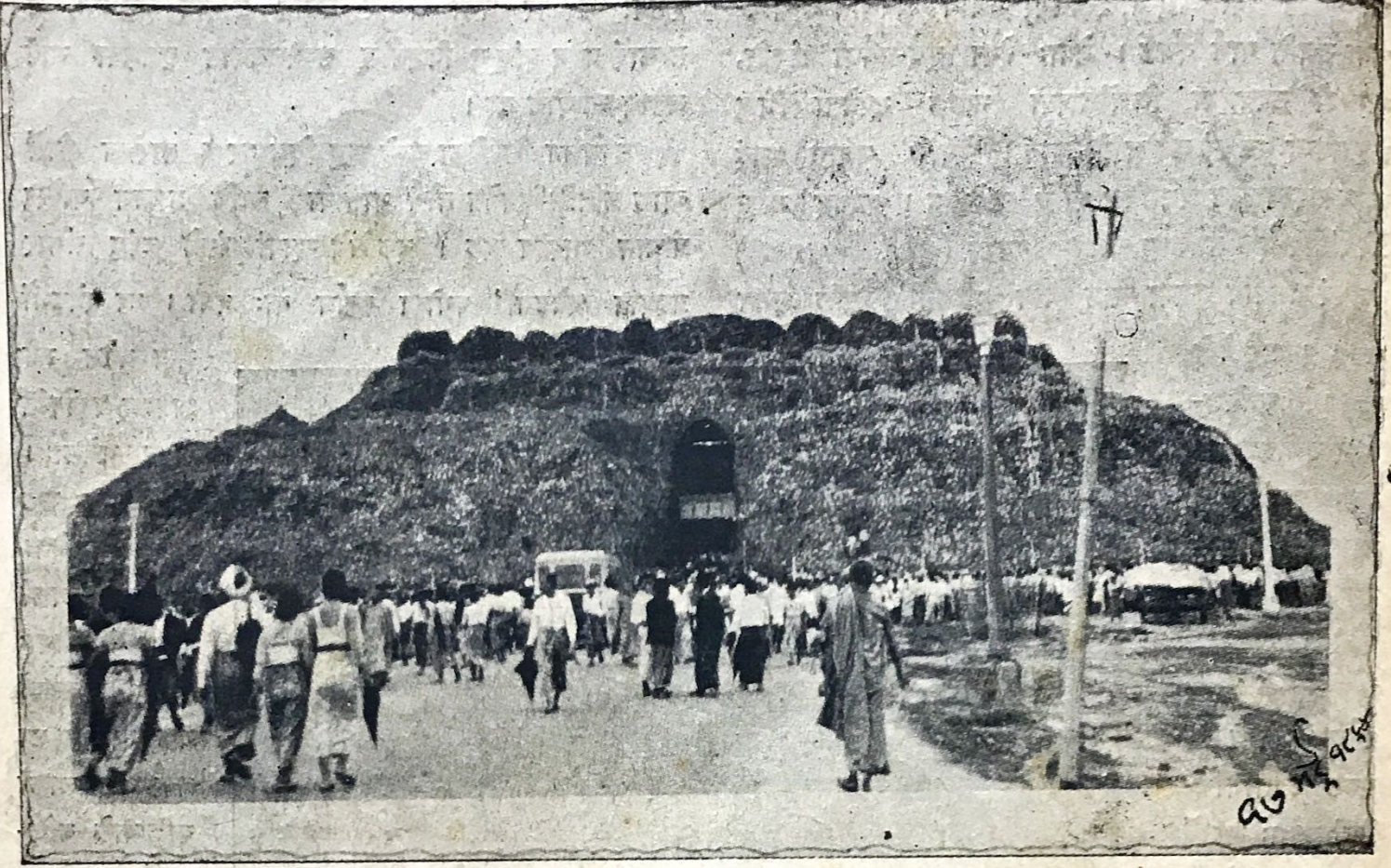
सम्मेलन सिधयेका कन्हे खुनु दिसम्बर ६ तारीख निसें
व्याक प्रतिनिधितयेत तीर्थ यात्राया लागि प्रस्थान याकेगु
प्रोग्राम आरम्भ जुल । दकसिबे न्हापां रंगुने च्वंगु संसार
प्रख्यात 'स्वेडगौ' पगोडा दर्शन याः वना । थ्व स्वेडगौ

बर्मायू जूगु स्वंगूगु विश्व बौद्ध सम्मेलने धर्मोदय सभा, नेपाल पाखें न्याम्ह प्रति-
निधि व क्कम्ह दर्शकं भाग काल । थ्व तस्बीरे वेकःपिं मध्ये खम्ह खने दु । जवं निसें
—श्री मा० जगतलाल [उप-मंत्री, धर्मोदय सभा], श्री मणिहर्ष ज्योति [कोषाध्यक्ष
धर्मोदय सभा], श्री न्हुक्षेबहादुर [स्वयं लेखक] ।

थुलिमन्नि लुँयागु देगः खनाबले बर्मा देयात 'सुवर्ण भूमि' धाःगु
खः ला धयाथे हानं छको च्वन । रंगून शहरे विशेष याना
विदेशीतयेगु प्रमुत्व खने दु । व्यापार ला माइवारीतयेगु
ल्हाते धाःसां ज्यू । थन क्रिश्चियनतयेगु मन्दिर (चर्च)
नं यक खने दुसां तभि बौद्ध संस्कृती छुं असर पड़े जूगु खने
मदु । रंगून शहरया दथ्वी मथ्वी 'सुले पगोडा' क्कगः दु ।
रंगून निवासीतयेत विदेशी धार्मिक प्रभुत्वं बचे जु धका
खबरदार याना च्वंम्ह चीभाःथे च्वं, थ्व 'सुले चीभाः' । धात्थे
जिगु मने ला थ्व हे 'सुले' चीभाःया क्वात्तुगु प्रेरणां हे ला
मस्यु, न्हाक विदेशी धर्मावलम्बितयेगु प्रचार दुसां तभि
बर्मीज धार्मिक जीवने भ्याः भचा हे पाका बी मफुगु ।

चैत्य वनेत भी
स्वयम्भू पहाड़ति
हे तँ गयेमाः ।
तर अथे तः जक
मखाः । भी नेपा-
लेथे तुं लाकाँ
तोता नं वनेमाः
खनि । तर लाकाँ
यंके हे मज्यूगु ला
मखु । लाकाँ
याकुप्वाले बजि-
प्वःथे प्वचिना
यंकूसा वा ल्हाति
ज्वना यंकूसा यंके
ज्यू । थ्व चैत्य
स्वयम्भू चैत्ययासि
कं तःगः । थ्वया
क्कचाख्यलं मेमेगु
चिचिगःगु लुँयागु
चीभाः आपालं दु ।

महापाषाण गुफा

चिकीचा हाकःगु खँ भासं धाल धाःसा बर्मीज जुःगु हे बौद्ध-मार्गी जुःगु धाःसां छुं आपत्ति मडु ।

दिसम्बर ७ तारीख खुनु सुथे विशेष रेले चवना मण्डले पाखे वना । रेले व्याक डिब्बा फस्ट क्रासयागु जक घाना तःगु खः । क्कू डिब्बाय् प्यम्ह प्यम्ह जक च्वने ज्यू । इञ्जीने निपु बौद्ध-ध्वजा फरफरे याना तःगु दु । थुजागु बांलागु बन्दोवस्तं सु जक लय मताइ ? रंगूनं मण्डले प्यन्हुं थ्यन । रेल जवं खवं स्वागत यायेत देना च्वंपिं यकवं यक नाप लान । शत्रतयेसं छुं याःसा बचे यायेत धका जुइमाः, बन्दुक, मेशिनगन आदि थौंकन्हेया शस्त्र ज्वना पाः च्वना च्वंपिं नं यद्वा खने दु । सुथेसिगु कौला सिधयेका जानयेगु नं स्टेशने हे ज्वरे याना तःगु खनि । हानं स्कूलया व्वमित यूनिफोम वसतं पुना 'दिसं, दिसं' धाः वःपि, नंतूवःपिं खंबले जिन थःगु विद्यापीठया मचात लुमंस्य वल । जि नं प्यंगूगु दिश्व बौद्ध सम्मेलनयात थथे हे तालिम याये धयागु मती नं वन ।

मण्डले जिपिं ८ तारीख खुनु बहनी थ्यन । थ्व क्कू बर्मादेया पुलांगु राजधानी खः । दकसिबे लिपायाम्ह बर्मी

जुजुया लाय्कू तकं थन हे जुया वंगुलिं थ्व थाय्या न्हागु पाखें नं आपालं मू दु । थन जिमित तस्सकं तःजि हे पाहाँ हाल । हानं थन आपालं बर्मीजपिनिगु ल्हाया सीप नं खने दु । भी नेपायागु विहारेथें तु थन विहारे नं ल्हाया सीप क्यनीगु वस्तुखं जाया च्वंगु दु । बर्मा देया न्हापानिसैं बाज्या तापाबाज्या पालं निसैंया धर्म, समाज व ज्या-खँ स्यनेगु कायदा फुकं थन हे बांलाक खंके फु । वा धया दिसं खने दु । बौद्ध-धर्मया प्रभुत्व बर्मा देया मेमेगु शहरे सिबे थन यक दु । स्वयम्भू पर्वतसिबे नं तग्गोगु, च्वभाःथा सिंक च्वे थाहाँ वना भागियाः वने माःगु यक हे ततःगोगु चीभाः, देगः, बहाः, ध्यान यायेगु थाय् पहाइ च्वकाय् दु । त्रिपिटक व्याक त्वहँते किया तःगु नं थन हे दु । अहा ! हानं व क्कूगः छगः त्वहँयात क्कूगः क्कूगः चैत्यथें दयेका तःगु खनी बले मनं धा हे धाइगु— बर्मीतये बौद्ध-धर्म गुलि यःगु ! हानं गुलि विचाः याना तये सःगु !!

रेलं, जहाजं, बसं बर्माया नाँ जाःजाःगु बौद्ध-तीर्थ 'पगां', 'सगाइ' आदि चाहिला बर्मा १८ तारीख खुनु तोता । बर्मा तोतागु थनि भिला दत । तर थौंतकं जि बर्मा हे च्वं

ख्वबिलुख्वालं न्हिलाच्वन

[श्री ईश्वरानन्द श्रेष्ठाचार्य]

सूर्ययागु अरुण प्रकाशे,—
खसुं त्वपुया यगाया च्वंगु,
मुखूगु स्वां मुसूं न्ह्यथें,
सुपांय् हतं चन्द्रं स्वःथें,
तिकिभयाः हतं वं स्वै च्वन,
ख्वबिलु ख्वालं हिलाच्वन !

सूर्ययागु अमित क्रोधे,—
रजनी देवी गावलं पूथें, र
थःगु छ्यने नं तमं पुयाः, च
विस्मृतिया भयाः कापतं— यि
किकाः पुलपुल स्वयाच्वन, ता
ख्वबिलु ख्वालं हिलाच्वन !

वियोगयागु ख्वः मदिसें—
चातक भङ्ग मुसुमुसु काःथें,
सालुगु सुपाचं पिज्वया वःगु,
चन्द्र-चन्द्रिका स्वस्वं, पुखुली—
'कुमुद' न्ह्यथें हिलाच्वन,
ख्वबिलु ख्वालं हिलाच्वन !

औंसि खुनु 'व' रजनी देवी,
सुमन्द चालं हिला च्वथें,
'कन्नाचाय्पुक स्वयाच्वन'
यीं चा बांगु चन्द्रमाथें
ख्वाः ख्यूकाः अन च्वं च्वन,
ख्वबिलु ख्वालं हिलाच्वन !

[उखेया ल्यं]

च्वनागु तिनिथें च्वं । ऋयथाःसा अबले न्हिने बर्मादे
चाहिला जुया, तर आः थौंकन्हे चान्हे । म्हगसे बर्मा देया
छुं न छुं खं हे खनीगु । छुं न छुं स्वाः हे वइगु । ऋयथें
जि मस्यू । शायद भगवान बुद्धया पाले दुगु हे चलन थन
बर्माय् खंगुलि ला ? १०, ११ बजे सुथे स्वः स्वः थाय्
म्हासुसे च्वंक भिक्षुगणपि पिण्डपात्र ज्वना भिक्षाटन बिज्याइगु
जि गय् त्वमंके फइ ? धात्थें भिक्षाया भरे जक दिं हना,
कन्हेसित ल्यंके धयागु धन्दा मकासे हना च्वंगु जीवन स्वये
धुंका, बिचाः याये धुंका सुनां जक व खं, व स्वयागु, थुइकागु
त्वमंका छ्वये फइ ? गुगु चलन नाँजागु बौद्ध देश ल्हासाय्
खने मदये धुंकल, न लंकाय् हे खने दु । शायद थनयापि

अपो याना मयजुपिं, गुपिं पाहाँ यायेत, पाहाँपित माःगु रूपं
नके त्वंके यायेत न्हाबलें न्ह्यच्यूपिं, न्हाबलें मुसुमुसु न्ह्य
ख्वाःपिं, ख्वाः पिचुथें नुगः यचुपिं, आंगि (लं), लुंगि
(हिनीगु पर्सि) निता वसतं हे अपसराथें बांलापिं, हिसि दुपिं
दुगु दे जुया नं जुइ फु । हानं न्हाथाय्, वंसां न्हाथाय्
स्वःसां ज्वाला ज्वाला थीगु लुंया देगः जक दुगुलि नं जुइ
फु । यःगु थजु, जि बर्मा दे स्वया वया । बरोबर, गबलें
किपा नापं नुगलं, गबलें खं खं स्वायेव लुमंनि, न्हिन्हि छु
न छुं म्हगसे खना च्वना, खनावं च्वनी नं तिनि ।

धन्य खः, बर्मा दे ! थ्व देयात स्वर्ग भूमि वा सुवर्ण
भूमि निताय् ऋता न्हागु धाःसां ज्यू, बा नितां हे धाःसां ज्यू ।

बुद्ध्या असाधारणा खँ

अन्तया सम्बन्धे ४४ गू धारणा

“भिक्षुपि ! आपालं श्रमण व ब्राह्मणपिसं ४४ गू कारणं अपरान्त कपिक, अपरान्त मत माने याइ, हानं अपरान्तया आधारे अनेक व्यवहारिक शब्दया (जक) प्रयोग याइ । इमिसं ...छु कारण व छु प्रमाणया बले...अपरान्तया आधारे अनेक व्यवहारिक शब्दया व्यवहार याइ ?

६—मरणान्तर होश दुगु आत्मा (१९-३४)
‘भिक्षुपि ! आपालं श्रमण व ब्राह्मणपिं सी धुंका आत्मा संज्ञी जुइ धका माने याइपिं दु । इमिसं भिखुगू कारणं थथे माने याइ । थ्व भिखुगू कारणं इमिसं थथे क्वाय् माने याइगु ? ‘सी धुंका आत्मा रूपवान, रोग रहित हानं आत्म-प्रतीति जुया च्वं च्वनी । अरूपवान व रूपवान आत्म जुयाच्वनी, रूप मदुगु हानं अरूप (नं) मखुगु आत्मा जुयाच्वनी, आत्मा शान्त जुयाच्वनी, आत्मा अनन्त जुयाच्वनी, आत्मा शान्त तथा अनन्त (नं) जुयाच्वनी, आत्मा शान्त मखुगु हानं अनन्त (नं) मखुगु जुयाच्वनी, आत्मा क्कू जक संज्ञी जुयाच्वनी हानं आत्मा अने-अनेगु संज्ञी (नं) जुयाच्वनी, आत्मा परिमित संज्ञा दुगु जुयाच्वनी, आत्मा अपरिमित संज्ञा दुगु (नं) जुयाच्वनी, आत्मा धात्थे हे शुद्ध जुयाच्वनी, आत्मा साब हे दुःखी जुयाच्वनी, आत्मा सुखी तथा दुखी जुयाच्वनी, आत्मा सुख दुखं मुक्तगु जुयाच्वनी, आत्मा अरोगी तर संज्ञी (नं) जुयाच्वनी ।

‘भिक्षुपि ! थुपिं भिखुगू कारणं इमिसं...अथे धयाच्वन । थुकिं बाहिक मेगु छुं कारण मदु ।

‘भिक्षुपि ! तथागतं थुपिं फुकं खँ स्यू ।

॥ द्वितीय भाणवार ॥

७—मरणान्तर होश मदुगु आत्मा—(३५-४५)
‘भिक्षुपि ! आपालं श्रमण व ब्राह्मणपिं च्यागू कारणं सी धुंका आत्मा असंज्ञी जुइ धका माने याइपिं दु । इमिसं थथे क्वाय् माने यानाच्वन ? इमिसं धाइ—सी धुंका आत्मा असंज्ञी, रूपवान तथा अरोग जुयाच्वनी—अरूपवान..., रूपवान तथा अरूपवान (नं)...रूप मदुगु तर अरूप (नं) मखुगु..., शान्त ..., अनन्त..., शान्त व अनन्त..., सान्त मखुगु तर अनन्त (नं) मखुगु...जुइ ।

‘भिक्षुपि ! थ्व हे च्यागू कारणं इमिसं सी धुंका आत्मा

असंज्ञी जुइ धका माने याइ । इमिसं थथे माने याःगुया थ्व हे च्यागू (अर्थ हीन) कारण बाहिक मेगु छुं कारण मदु ।

‘भिक्षुपि ! तथागतं थुपिं फुकं खँ स्यू ।

८—मरणान्तर होश मदुगु व वेहोश (नं) मखुगु आत्मा—(४३-५०) ‘भिक्षुपि ! आपालं श्रमण व ब्राह्मणपिसं च्यागू कारणं सी धुंका आत्मा नैव संज्ञी, नैव असंज्ञी जुइ धका माने याइपिं दु । इमिसं थथे क्वाय् माने याइगु ?

‘भिक्षुपि ! सी धुंका आत्मा रूपवान अरोग व नैव संज्ञी नैवासंज्ञी जुयाच्वनी । इमिसं...थथे...आत्मा...अरूपवान... जुइ...धाइ ।

‘भिक्षुपि ! थुपिं च्यागू कारणं इमिसं सी धुंका आत्मा नैवसंज्ञी नैवासंज्ञी जुयाच्वनी, थथे माने याइ इमिसं थथे माने याइगुया थुपिं हे च्यागू (अर्थ हीन) कारण बाहिक मेगु छुं कारण मदु ।

‘भिक्षुपि ! तथागतं थुपिं फुकं खँ स्यू ।

९—आत्माया उच्छेद—(५१-५७) ‘भिक्षुपि ! आपालं श्रमण व ब्राह्मणपिसं न्हेगू कारणं सत्व (=आत्मा) या विच्छेद विनाश व लोप जुइ धका माने याइपिं दु । इमिसं...थथे क्वाय् माने यानाच्वन ? भिक्षुपि ! गुलिं श्रमण वा ब्राह्मणपिसं थथे माने याइ—यथार्थे थ्व आत्मा प्यंगू महाभूतया संयोगं बने जूगु खः, हानं माँ-बौया संयोगं उत्पन्न जूगु खः । उकिं शरीर नष्ट जुइवं आत्मा नं उच्छिन्न विनष्ट व लुप्त जुयाच्वनी । क्वायधाःसा थ्व आत्मा बांलाकं हे समुच्छिन्न जुयाच्वनी । थुकिया नितिं इपिं सत्व (=जीव) या उच्छेद, विनाश व लोप जुइ धका धाइ ।

‘इमित (गबले) मेपिसं धाइ—गुगु विषये छं धयाच्वन, व आत्मा खः, (उगु विषये) जिं थथे हे ला मखु धका मधया । तर थ्व आत्मा थुकथं बांलाकं हे उच्छिन्न जुइगु मखु । मेगु आत्मा दु, गुगु दिव्यरूपी, (आत्मा सुखोपभोग यानाच्वनीगु) कामावचर लोके च्वनी, हानं भोजन यानाच्वनी । व छं सि नं मस्यू, खं नं मखं । व जिं स्यू, खं नं खं । व सत आत्मा शरीर नष्ट जुइव उच्छिन्न व विनष्ट जुइ, सी धुंका दइ मखु । थुगु क्वाँतं गुलिं सत्वया उच्छेद, विनाश तथा लोप जुइ ।

‘इमित मेपिसं धाइ—गुगु विषये छं धयाचवन, व आत्मा खः, जि आत्मा धयागु मदु धका ला मधया, तर थ्व थुकथं बालाकं हे उच्छिन्न जुइ मखु । मेगु आत्मा दु, गुगु दिव्य, रूपी, मनोमय, अंग-प्रत्यंग युक्त तथा अहीनन्द्रीय खः । व छं मस्यू, जि स्यू, व सत् आत्मा शरीर नष्ट जुइवं उच्छिन्न जुयावनी...।...आत्मा समुच्छिन्न जुयावनी । थुकथं आपालं सत्वपिनि उच्छेद, विनाश तथा लोप जुइ...।

‘इमित मेपिसं धाइ—व आत्मा खः, तर थुकथं उच्छिन्न जुइ मखु । मेगु (नं) आत्मा दु, गुगु न्यागु क्वाँतया रूप व संज्ञा नं अलग, प्रतिहिंसा संज्ञा अस्त जुइव नाना शरीरया नानात्मा संज्ञा मने महयेव अनन्त आकाशर्थे शरीरम्ह जुइ ।...छं मस्यू...जि स्यू...। व आत्मा...उच्छिन्न जुइ उकि आत्मा थुकथं उच्छिन्न जुइ ।

‘इमित मेपिसं धाइ—...मेगु आत्मा दु, गुगु न्यागु अनन्त आकाश-शरीरयात अतिक्रमण याना अनन्त विज्ञान-शरीर दुम्ह जुयावनी...।

‘इमित मेपिसं धाइ—...मेगु आत्मा दु, गुगु न्यागु विज्ञान आयतनयात अतिक्रमण याना छुं मदुगु शून्य (आकिञ्चायतन) शरीरम्ह जुयाचवनी...।

‘इमित मेपिसं धाइ—...मेगु आत्मा दु,—गुगु न्यागु आकिञ्चायतनयात नं अतिक्रमण याना शान्त व प्रणीत नैव-संज्ञा-न-असंज्ञा जुइ...।

‘भिक्षुपिं ! इपिं श्रमण व ब्राह्मणपिसं थुपिं न्हेगू (फुसु-लुगु) कारणं उच्छेदवादी जुया, गुगु (वस्तु) आः दु, व उच्छेद, विनाश व लोप जुइ धका धयाचवन । थुकि बाहिक मेगु छुं कारण मदु ।

‘भिक्षुपिं ! तथागतं थुपिं फुकं स्यू ।

१०—थ्व हे जन्मे निर्वाण—(५८-६२) ‘भिक्षुपिं ! आपालं श्रमण व ब्राह्मणपिं न्यागू कारणं दृष्ट धर्म निर्वाण-वादीपिं थ्व हे संसारे खंक-खंकं निर्वाण जुइ धका माने याइपिं दु, गुलिसिनं प्राणीपिं थन हे खंक खंकं निर्वाण जुयावनी धका धयाचवन । इमिसं...थथे क्वाय् माने यानाचवन ?

‘भिक्षुपिं ! गुलि श्रमण वा ब्राह्मणपिं थुजागु मत माने यानाचवन—क्वायधाःसा थ्व आत्मा न्यागू कामभोगे व्वाँय् जुया सांसारिक भोग यानाचवन, उकि थ्व हे संसारे खंक खंकं निर्वाण लाइ धका धाइ ।

‘भिक्षुपिं ! इमित मेपिसं धाइ—थ्व आत्मा थुकथं खंक खंकं संसारे हे निर्वाण लाइ मखु । क्वायधाःसा सांसारिक काम-भोग अनित्य, दुःख हानं छथासं क्कगू हे स्थिति स्थिरं

बुद्धया...]

चवनीगु मखु । उपिं परिवर्तन जुयावं चवनीगुलिं शोक, विरह, दुःख, दौर्मनस्य व आपाः परेशानी जुइ ।

‘उकि थ्व आत्मा कामवासनां अलग चवनी, मभिगु खँ तोता सवितर्क, विवेक, प्रीति, सुख दुम्ह जुया प्रथम ध्यान लाना विहार याना चवनी । उकि थ्व आत्मा थ्व हे संसारे मिखाया न्होने हे निर्वाण लाना काइ ।

‘इमित मेपिसं धाइ—...आत्मा थुकथं निर्वाण लाइ मखु । क्वायधाःसा वितर्क व विचार याना स्वयेव साव हे स्थूल (=उदार) थें चवनी । व हे आत्मा वितर्क व विचारया शान्त जुइगुलिं दुनेया प्रसन्नता, एकाग्रचित्त जुया वितर्क-विचार रहित समाधि बीगु सुखया निगूगु ध्यान लाना च्वं चवनी ।

‘थुलि हे आत्मा थ्व हे संसारे मिखाया न्होने निर्वाण लाइ...।

‘इमित मेपिसं धाइ—...आत्मा थुकथं निर्वाण लाइ मखु । गुगु प्रीति दया चित्त आनन्दं जायाचवंगु खः, उकि हे स्थूलर्थे चवनी । कारण थ्व आत्मा प्रीति व विरागं स्थूलर्थे उपेक्षायुक्त जुया च्वं चवनी । हानं ज्ञानयुक्त पण्डितपिसं वर्णन याना तःगु फुक शरीरं सुखया अनुभव याइ । उकि उपेक्षायुक्त स्मृतिमय व सुख विहारीं स्वंगूगु ध्यान लाइ ।

‘थुलि हे...निर्वाण लाइ...।

‘इमित मेपिसं धाइ—...आत्मा निर्वाण थुकथं लाइ मखु ।...थुलि हे चित्तया सुखोपयोग स्थूल प्रतीत जुयाचवनी, थ्व आत्मा व सुख-दुःखया नष्ट जूगुलिं सौमनस्य व दौर्मनस्य-या न्हापां हे मदया वनीगुलिं न सुख न दुखया, उपेक्षा व स्मृतिं परिशुद्धगु प्यंगूगु ध्यान याना विहार याइ ।

‘थुलि हे...निर्वाण लाइ...।

‘भिक्षुपिं ! थ्व हे न्यागू कारणं इमिसं थ्व हे जन्मे थ्व हे संसारे मिखाया न्होने निर्वाण लाइ धका माने याइ । थुकि बाहिक मेगु छुं कारण मदु ।

‘भिक्षुपिं ! तथागतं थ्व कारणयात स्यू...।

‘भिक्षुपिं ! आपालं श्रमण व ब्राह्मणपिसं थ्व हे ४४ गू कारणं अपरान्त कल्पिक मत माने याइ हानं अपरान्तया आधारे अनेक व्यवहारिक शब्दया (जक) प्रयोग याइ । थुकि बाहिक मेगु छुं कारण मदु ।

‘भिक्षुपिं ! थुपिं श्रमण व ब्राह्मणपिसं थ्व हे ६२ गू कारणं पूर्वान्त कल्पिक व अपरान्त कल्पिक पूर्वान्त व अपरान्त मत माने याइ । हानं पूर्वान्त व अपरान्तया आधारे आपालं व्यवहारिक शब्दया प्रयोग याइ । थुकि बाहिक मेगु छुं कारण मदु ।

‘तथागतं उपिं फुक कारणयात स्यू, उपिं कारणया प्रमाण व प्रकारयात (नं) स्यू, अरु थुलियासिबे अपो हे स्यू। स्यूसां नं ‘जि थुलि स्यू’ धका अभिमान मयाना ।

‘वेदनाया निवृत्ति, उत्पत्ति, अन्त, आस्वाद, दोष, लिप्त-तायात गथे खः अथे सीका तथागत अनाशक्त जुया मुक्त जुइ । भिक्षुपिं ! थ्व धर्म गम्भीर, दुर्ज्ञेय, दुरनुबोध, शान्त, उत्तम, तर्क उखेयागु, निपुण व पण्डितपिसं सीके फइगु खः, गुकियात तथागतं स्वयं सीका हानं साक्षात्कार याना उपदेश याना बिज्याइ । गुकियात तथागतया गुण यथार्थ रूपं स्यूपिसं जक धाइ ॥

‘भिक्षुपिं ! श्रमण व ब्राह्मणपिं प्यंगू कारणं शाश्वतवादी (नित्यतावादी) जुइ । अले आत्मा व लोकयात नित्य माने याइगु खः । थुपिं फुकं व सांसारिक वेदना भोगयाइपिं तृष्णां त्वपुयातःपिं छुं मंस्यूपिं अज्ञ श्रमण व ब्राह्मणपिनिगु चंचलता जक खः ।

‘भिक्षुपिं ! गुपिं प्यंगू कारणं अंशत (शाश्वत) नित्यवादी हानं अंशत अनित्यवादी खः, गुपिं प्यंगू कारणं आत्मा व लोकयात अन्तानन्तिक (शान्त हानं अनन्त) माने याइपिं खः, गुपिं प्यंगू कारणं प्रज्ञ याये बले छुं स्थिरगु लिसः बी मफइपिं खः, गुपिं अकारणवादी जुया निगू कारणं आत्मा व लोकयात अकारण उत्पन्न जुइगु माने याइपिं खः, इमिसं थ्व (हे) भि-च्यागू कारणं पूर्वान्तया आधारे नाना प्रकारया व्यवहारिक शब्दया (जक) प्रयोग याइगु खः ।

‘भिक्षुपिं ! गुपिं भिखुगू कारणं मरणं लिपा आत्मा संज्ञी जुइ धका माने याइपिं खः, गुपिं च्यागू कारणं सी धुंका आत्मा संज्ञी जुइ मखु धका माने याइपिं खः, गुपिं च्यागू कारणं आत्मा...संज्ञा सहितगु न रहितगु धका माने याइपिं खः, गुपिं प्यंगू कारणं उच्छेदवादी जुइपिं खः, न्यागू कारणं खंक-खंकं निर्वाण लाइगु माने याइपिं खः, इमिसं (थ्व हे) ४४ गू कारणे अपरान्त आधारे नाना प्रकारया व्यवहारिक शब्दया प्रयोग याइ ।

‘गुपिं थ्व (हे) ६२ गू कारणं पूर्वान्त कल्पित हानं अपरान्त कल्पित...पूर्वान्त व अपरान्तया आधारे नाना प्रकारया व्यवहारिक शब्दया (जक) प्रयोग याइगु खः, व फुकं सांसारिक वेदनाया भोग याइपिं तथा तृष्णां त्वपुयातःपिं छुं मंस्यूपिं अज्ञ श्रमण ब्राह्मणपिनिगु चंचलता जक खः ।

‘भिक्षुपिं ! गुपिं श्रमण व ब्राह्मणपिसं स्पर्श जुइगुलिं प्यंगू हे कारणं आत्मा व लोक नित्य माने याइ । हानं व हे स्पर्श जुइगुलिं इमिसं ६२ गू कारणं पूर्वान्त कल्पिक व अपरान्त कल्पिक...जुइगु खः ।

‘भिक्षुपिं ! गुपिं श्रमण व ब्राह्मणपिसं प्यंगू कारणं आत्मा व लोक नित्य माने याइ इमित स्पर्श विना हे वेदना जुइ, थथे (गबले) जुइ फइ मखु ।

‘भिक्षुपिं ! गुपिं श्रमण व ब्राह्मणपिं प्यंगू कारणं पूर्वान्त कल्पिक व अपरान्त कल्पिक खः, इपिं फुकं स्वंगू स्पर्शयितनं स्पर्श याना हे वेदना अनुभव याइपिं खः । इमिगु वेदनाया कारण तृष्णा, तृष्णां...उपादान, उपादानं...भव, भवं...जन्म..., जरा, मरण, शोक, ख्वयेगु, हालेगु, दुःख, दौर्मनस्य व परेशानी जुइ । भिक्षुपिं ! गबले भिक्षुया स्पर्शयितन मदया वनी, न्हना वनी, आस्वाद, दोष, विरागयात गथे खः अथे सीका काइ, अले वं च्वेयागु खँयात नं सीका काइ ।

‘भिक्षुपिं ! इपिं फुकं थ्व हे ६२ गू कारणं जाले क्यंका-च्वनी । भिक्षुपिं ! गथे सुं दक्षिण न्यालाइह्व वा न्यालाइह्व-सिया कायू चिचीप्वाःगु जाल जलाशये ह्वली, थ्व जलाशये ततःधीपिं न्या दइ, इपिं फुकं जाले क्यनी धयागु वया मती वनीगु खः ।...

‘भिक्षुपिं ! भव-तृष्णाया उच्छिन्न जूसां तथागतया शरीर ल्यनाच्वनी । गबले तक शरीर दइ, अबले तक मनुष्य व देवतापिसं खंके फइ । शरीर मदयेवं जीवन-प्रवाहया निरुद्ध जुया देव व मनुष्यपिसं खनी मखु । भिक्षुपिं ! गथे अँया झुप्पा दुगु कच्चा तोदुलेवं कच्चायू च्वंगु अँ फुकं कुतुं वइ, वथे हे भव-तृष्णा हीन जुइ धुंका तथागतयागु शरीर जुइ ।’

भगवानं थुलि धायेवं आयुष्मान आनन्दं भगवानयात थथे धाल—‘भन्ते ! आश्चर्य खः, अद्भुत खः । भन्ते ! थ्व छल-पोलयागु उपदेशया नाँ छु ?’

‘आनन्द ! छं थ्व धर्म उपदेशयात ‘अर्थ जाल’ नं धाये फु, धर्मजाल, ब्रह्मजाल, दृष्टिजाल नं धाये फु । हानं अलौकिक संग्राम-विजय नं धाये फु ।’

भगवानं थथे धया बिज्यात । इपिं (मुनाच्वंपिं) भिक्षु-पिसं नं लयेताःगु मनं भाषणया अभिनन्दन यात । भगवानं थुकथं विस्तार पूर्वक धायेवं भिद्धः ब्रह्माण्ड कम्प जुल ।

[ब्रह्मजाल सुत्त सिधल]

सम्पादकीय

न्हागुं ज्यां तंगे जुइक सिधये न्ह्यो न्हापां माःथै च्वनी, मनं तुनी, अले खँ जुइ, हानं ग्वसा ग्वइ, अले हानं हाला सना जुइ । लुम्बिनीया खँ नं हाहां थन थ्यने धुंकल, २५०० गूगु स्वांया-पुन्ही मानि हे गुलि धका ? आः बल्ल ज्या जुइगु जुल —जु हे जुल धका विश्वास याये फत । लुम्बिनी भिकेगु व जीकेगु खँ मने मनूतयेसं थःथःपिसं वायेकूगु छखे तथा सभा, सोसाइटी वा संघ पाखे मिखा ब्वल धाःसा 'धर्मोदय सभा' दके न्हापां खने दइ वा न्ह्योने च्वं बइ । उकि लुम्बिनीया खँ वल कि धर्मोदय सभाया खँ नं न्ह्यमथसै मगाः । खतु धर्मोदय सभा सारनाथे स्वंबले उलि लुम्बिनी स्यंगु भिकेगु, बांलाकेगु खँ मती तःगु खने मदु, गुलि छुं दँ न्ह्यो निसै तल । धर्मोदय सभाया न्हापांगु उद्देश्य बुद्ध-धर्मया सफूत मुनेगु व पिकायेगु खः, निगूगु भिक्षुपित व च्वनीपि बौद्धपित त्यवा बीगु खः, स्वंगूगु मेमेगु पाखे बुद्ध-धर्मया प्रति थःगु धर्म (कर्तव्य) पालन यायेगु खः । दके न्हापां सभां न्हापांगु उद्देश्ये हे त्हाः तल । सफूत व 'धर्मोदय' पिकाल । नेपाल भाषाया साहित्य क्यबे थ्व ज्याया गुलि फल सल, व गुलि मू वं, थ्व न्ह्यथने माःगु खँ मखये धुंकल । आः तर्क—वंगु दच्छि निदँ निसै छुं सफू पिसकाःसां आपाः सफू पिकागुली धर्मोदय सभां हे च्वसापासां व्यूगु शिरपाः काल । तर थौंकन्हेथे हे सफू-सिफू पिकायेगु मया-से च्वन धाःसा सभा याकनं हे थुखे पाखे ल्यूने लाइ । सभाया निगूगु उद्देश्य पाखे नं सभा न्हापा भति न्ह्यच्यूगु खः, आः ला पलाः हे मत्हन धाःसां छुं द्वनी मखु । थुकि धायेमाल धर्मोदय सभां थःगु उद्देश्य मध्ये न्हापां न्हापांगु हे उद्देश्य ज्वना ज्या याना वयाच्वन । तःप्यंक धाःसा सभायात थ्व हे स्वंगूगु ज्याय आपाः सफलता प्राप्त जुल । सारिपुत्र व भौदगन्यायनया अस्ति धातु नेपाले हःगु, लंकाय्, जापाने, बर्माय् जूगु स्वंगू विश्व बौद्ध सम्मेलने भाग काःगु व बर्माय् जूगु खुगूगु संगायनाय ब्वति काःगु फुकं थुकी हे हंगु खँ खः । वइगु प्यंगूगु विश्व बौद्ध सम्मेलन नं थ्व हे स्वंगूगु उद्देश्ये दुने लाइगु सभाया तःधंगु ज्या जुइ । लुम्बिनीया खँ नं थ्व हे स्वंगूगु उद्देश्ये स्वाःवं । थुकथं सभां न्हापां नेपाःया सेवा यात, अले आः थ्व हे स्वंगूगु उद्देश्ये ज्वना याःगु ज्याय हे धर्मोदय सभां अन्तरराष्ट्रे नाँ कमाययात । थः देशया व बौद्धपिनि न्हायतल । थुकथं धर्मोदय सभाया स्वंगूगु उद्देश्ये स्वाःगु कुतलं हे लुम्बिनी स्यंगु भिकेगु, ज्यूगु-दुगु सचे यायेगु, बांलाकेगु सः

पिहाँ वल । अन्तरराष्ट्रे थ्यंबले लुम्बिनीं याना थःत दया च्वंगु मान खन, अले भं सभाया नुगः कात । याकनं छुं याये माल धका हथाय् मथाय् नं चाल । बुद्ध संबत् २४९६ स धर्मोदय सभां चन्दा द्वारा थःगु तत्वावधाने (शायद) दके न्हापां लुम्बिनी स्वांया-पुन्ही माने यात ।

वयां लिपा धर्मोदय सभाया हाःसः, ततः सःगु सः, अले अन्तरराष्ट्रया तिवलं, थःगु कर्तव्य खना नेपाल सरकारं थः पाखे निम्ह, धर्मोदय सभाया पाखे स्मृह व स्थानीय व्यक्ति स्मृह च्वना खुम्ह मनूया १ फरवरी १९५३ स 'लुम्बिनी धर्मोदय समिति' दयेकल । गुकिया उद्देश्य खः—

१ यातायात व निवासया सुविधा बीगु, २ विहार आ-रक्षा व व्यवस्था यायेगु, ३ नैवासिक भिक्षुया व्यवस्था याना बीगु, ४ विद्यालय व पुस्तकालय नापं संग्रहालय व चिकित्सा-लय निर्माण आदि ज्या यायेगु, ५ लुम्बिनी सम्बन्धित सा-हित्य प्रकाशन यायेगु, ६ सरकार व जनताया आर्थिक सहा-यता कायेगु, ७ न्हूगु खुदाइ व सुरक्षा संरक्षण यायेगु, ८ थाय् बांलाकेत बगीचा दयेकेगु, ९ क्षेत्र निश्चय यायेगु ।

थुपि उद्देश्ये लुम्बिनी धर्मोदय समिति पाखे थौं तर्क यात्रीपित निवासया आपाः भति सुविधा व्यूगु, नेपाल सर-कार पाखे भिदः (१०,०००) दाँ कया पक्किगु ता च्यापु दये-कूगु, स्यंगु लँ वये वने जक जीकसां भिकूगु, विहारया आरक्षा व व्यवस्था जूगु, नैवासिक भिक्षुयात सरकार पाखे भोजनादिया निति ल्य् ख्वीतका सहायता कया दच्छि दया न्ह्यो निसै भिक्षु तथा व्यूगु, पुसा रूपे सफू-धुकूया निति सच्छि निसः त्या सफू मुंगु, भिक्षु चुन्दं देँ अन्दाजी निसः स्वसलंमयाक रोगीपित वासः व्यूगु, लाय्कूगु खँ न्ह्यथने फु । क्षेत्रयानिश्चय नं अबले जुइ धुकूगु खः आः हानं बांलाकतःकू यात ।

आः पाठकपित थ्व हे ल्य्-पौली छापे जुया च्वंगु समा-चारं हानं मेगु खँ धाइ । २२ सितम्बर खुनु नेपाल सरकारया स्मृह सर्वेक्षण दल लुम्बिनी थ्यंकः वन । थ्व दल्या सदस्यपि पाखे भतिचा बिचाः याना स्वयेव याउंक हे नेपाल सरकारं लुम्बिनी जीकेगु, भिकेगु, दयेकेगु, बांलाकेगु, थकायेगु, न्ह्य ज्याकेगुली बांलाक मन छ्वःगु खनी । प्रचार विभागया एडि-शनल डाइरेक्टर दुगुलि लुम्बिनी गाक प्रचार जुइगु खँ कंसा, डाक तार विभागया इञ्चार्ज अफिसर दुगुलि डाक तार व्यवस्था जुइगु खँ नं धाः, अले इञ्जिनियर ओभरसियरपि नापं दुगुलि

मन्दिर, विश्रामशाला दयेकीगु खँ नं थुइका व्यूसा, पब्लिक वर्क्स तथा संचार विभागया का० मु० सेक्रेटरी नायः जूगुलि ज्या बांलाक पायुक्ति इले हे सिधई धका भीगु नुगः धुकु नं च्वंका बिल । हानं धर्मोदय सभाया मंत्री नापं दुगुलि व जन सभा यागुलि पलाः मद्रकेंगुकुतःयाःगुनंखनेदत । थ्वहे बिचाः याना समाचार जिमिसं तहाक याना हे पिकया बियागु दु ।

दलया नायः श्री वेदप्रसाद लोहनीया लुम्बिनी धर्मोदय समिति स्वागतया निति यागु आम सभाय धया दीगु धापू अनुसारं स्वयं श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्रवीर विक्रम शाह नेवया स्मेतं विश्व बौद्ध सम्मेलन न्ह्यो हे तःजि नक्सां बांलाक विहार, विश्रामगृह, संग्रहालय तथा क्यब दयेकेगु ज्या सिधयेकेगु मनसुवा दु । थ्व खँ न्यना सु नेपाः माँया काय् म्हायुपि लय्-मतासे, जय जुइमा मधाःसे च्वने फइ ? अले नापं स्वयं श्री ५ महाराजाधिराजं मन बिया बिज्यागुलि ज्या याकनं याये-गुली सकसियां नुगः नं काकृगु खने दत । अम् थ्व थपायधंगु ज्या गय याना याकनं अबले (खाँया-पुन्ही) तकं सिधई धका धन्दा काये धंकलथे नं च्वं । अले ! धन्दा मकासे ज्युगु नं ला मखुत ? जिमिसं न्हापा कको नं च्वयागु दु, लुम्बिनी भिकेगु, जीकेगु, बांलाकेगु आदि न्हागु ज्या थ्व हे खाँया-पुन्ही व विश्व बौद्ध सम्मेलनयात सिमधल धाःसा सीधंका वासः धयाथे जुइ । थुखे थ्व हे खँ आः हानं कको न्ह्यथना उखे नं थ्व सर्वेक्षण दलयाकनं ज्या सिधयेकेत याःगु खँ न्ह्यथ-नेगु जिमिगु निति त्वःगु जक खँ मखु, कर हे परे जूगुथे नं च्वं ।

लुम्बिनीया ज्या याकनं हानं आपालं यायेमाःगु दया थ्व ज्याया निति हे क्कू अस्थायी कमिटि दयेकूगु दु । अम् 'कमिटि' कमिटि हे जक जुया ज्या मजुइगु अनुभवं याना कमिटिया मनूत मध्ये क्कू जक गैर सरकारी मनू दुसां ज्या रोके जुइ मखु धयागु नं कमिटि पास याःगु दु । हानं अपो याना ला ज्याया भार बड़ाहाकिमपित व सुब्बादिपित लाः वन । नापं ज्याया भारयात त्वयेक हे बड़ाहाकिमपित माक अधिकार नं व्यूगु दु । तर अयनं थ्व ज्या पायुक्ति इले सिम-धइ धयागु मती भीसं तये माःगु हे मदु । ज्याया भार कइ-दीपिसं हे सिमधयेव नेपालं जक मखु, अन्तरराष्ट्रं हे छु धाइ धयागु विचाः याःगु दइ । जिमित गाककं हे विश्वास दु, थ्व तःधगु ज्याय पलाः मद्रकं, म्हाइपु मतासे, अलसी मचाःसे, थाकु मताःसे याना थःगु ज्या कःघाय सःगुया दसु बी । हानं तथागत बूगु देया थाय् भिका, जीका, दयेका थःगु जन्म धन्य याइ, थःगु देशया धर्म पूरा याइ । जिमित पत्या याये बह-

पिनिगु पाखें वःगु पौली भैरहवाया बड़ाहाकिम श्री नरबहादुर गुरुं आदि ज्या हेरचार याइपि बखते बखते भायाः ज्या च्वयेका च्वंगु खँ न्यना जिपि साप लय्ताल । उकिं थौंकन्हे आपाः याना अधिकार जक कयाः ल्हाः प्वःचिना, अःखः हानं न्हायतःपुका च्वनीपिनिगु लेँ थ्वेकःपि मलाः धका नं धाये फु । थौंकन्हे २०० सः मनुखं लुम्बिनी ज्या याना च्वंगु न्यने दु । थ्व स्वया धाये फत—आः ला ज्या जुल । याकनं सिधयावं वनी । ज्या गय गुलि जुल, थ्व पाठकपित जिमिसं लिपा समाचारे कनावं च्वने ।

सरकारं छु छु याइगु खः थ्व खँ न्हापा वंगु 'धर्मोदय' बुझे जूगु हे दइ । चिकचाहाकः याना धाःसा ग्वःसा थःत मा-चाक्ति तःधं हे जू, बाँ नं लाः । बरु थ्व ग्वःसाथे तं ज्या पुवंकेत हानं नुगः काःगु ख्वाउँका छवया, पुलि संका याउँक च्वनां, न्ह्यलं ल्हाःथे त्वमंका च्वनां जी मखु, भं भं याकनं ज्या याये जक माला च्वंगु दु । लुम्बिनी ज्याया भार कु-बिया दीपिसं खाँया-पुन्ही गोला, गोन्हु, गुलि घण्टा मानि धका पचिने न्युन्यं नुगलं गुणे यायां ज्या च्वयेका यंकेमाः । अले हे न्हापाया धर्मशालाय् क्तं थकायूगु, वथे हे च्वंक मेगु क्कू धर्मशाला दयेकेगु, मन्दिर दयेकेगु, संग्रहालय सिधयेकेगु, लःया बन्दोवस्त, क्यब दयेकेगु व भैरहवां लुम्बिनी, लुम्बिनी कपिलवस्तुया लँ दयेकेगु ज्या धाथे बांलाक, बल्लाक पुवंक सिधइ । थ्व हे खँ लुम्बिनी धर्मोदय समिति तथा तःगु प्रस्ताव, गुगु हानं कको सर्वेक्षण दलया स्वागत सभाय् भिक्षु अमृतानन्दं न्ह्यथन—स्वंगू मांग नं याकनं हे पुरे याना बी माल । अले लुम्बिनी फुकु ज्या बांलाक पायुक्ति जुइक पुवंक सिधये-केत जनतां नं सरकारयात सहायता बीगु थःगु धर्म खः । जिमिसं दके न्हापां लिक्क लिक्कसं च्वंपि जनतापिके व बुटवल, तानसेनयापिके थ्यंकं लुम्बिनी श्रमदान बीगु अपील यानाच्वन । अले हे याकनं ज्या पुवंकेगुली तिवथे जुइ । मेगु सरकारया थ्व ग्वसाले नं त्वपयूगु स्कूल, पुस्तकालय, अस्पताल नं लिपा बने हे जुइ । अस्पतालया निति श्रीसाहु भाजुरन मणिहर्ष ज्योति दयेका लुम्बिनी धर्मोदय समितियात बीगु प्रस्ताव ला समिति पास याये धंकूगु हे दु । पुस्तकालय व स्कूलया बन्दोवस्त नं मेमेगु बन्दोवस्त जुइ धुनेव याउँक हे जुइ । थुकथे लुम्बिनी बांलाइन, स्यना च्वंगु भिनीन, त्वपुया च्वंगु गौरव आः न्ह्योने खने दइन धयागु भीगु विचारं आशा व विश्वास याःसा नुगलं निसै 'जुइ नं माल का' धका आशीर्वाद बिया च्वंगु दु । अस्तु ।

समाचार

लुम्बिनी सर्वेक्षण दलया निरीक्षण

लुम्बिनी २२ सितम्बर । थौं सुथे नेपाल सरकारया पाखें लुम्बिनी निर्माणया निति १२ सितम्बर खुनु नेपाल वःपिं सरकारी कमीशन मण्डल थयन । थ्व कमिशन मण्डल पब्लिक वर्क्स तथा संचार विभागया का. सु. सेक्रेटरी श्री वेदप्रसाद लोहनीया नेतृत्वे प्रस्थान याःगु धयागु पाठकपित स्मरण हे दइ । नापं थ्व कमिशने चीफ इञ्जिनियर कर्नेर श्री सूर्यजंग थापा, पब्लिक वर्क्स तथा संचार विभागया डिपूटि सेक्रेटरी श्री मुकुण्डपाणि गौतम, प्रचार विभागया एडिशनल डाइरेक्टर श्री भवानी भिक्षु, डाक तार विभागया इन्चार्ज अफिसर सब इञ्जिनियर श्री प्रीतमसिंह, सब ओभर सियर श्री रत्नबहादुर, धर्मोदय सभाया सेक्रेटरी भिक्षु अमृतानन्द व श्री बट्टीराज फोटो ग्राफर नं दुगु जुल । थ्व कमिशनया मुख्य ध्यय आगामी २५०० वर्षया बुद्ध-जयन्ती व धर्मोदय सभाया तत्वावधाने जुइगु प्यंगूगु विश्व बौद्ध सम्मेलनया लागी लुम्बिनी व कपिलवस्तुस स्थायी तथा अस्थायि प्रबन्ध यायेगु खः ।

समाचारे थ्व नं जिमिसं बुझे जूगु दु, थ्व कमिशन मण्डलयात स्वागतार्थ लुम्बिनी धर्मोदय समितिया पाखें ङ्गू आम सभाया नं आयोजना याःगु जुल । सभाय् दके ह्यापां समितिया अध्यक्ष भैरहवाया बड़ाहाकिम श्री नरबहादुर गुरुं सभापतिया आसन ग्रहण यायेवं सभापतियात सह सकल कमिशनया सदस्यपिन्त समितिया सदस्य श्री शिवशरण प्रसाद चौधरीं स्वांमालं क्खायेकल । स्वागत भाषण सिधसैलि कमिशनया नायः श्री वेदप्रसाद लोहनीं मिशनया मुख्य उद्देश्य व लुम्बिनीया बारे वर्तमान श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्रवीर विक्रम शाहदेवया अभिलाषाया खँ न्ह्यथना प्यंगूगु विश्व बौद्ध सम्मेलन याये न्ह्यो हे लुम्बिनी उपवने नेपाली कलां पूर्णगु ङ्गू भव्य विहार, ङ्गू रेष्ट हाउस, ङ्गू धर्मशाला तयार यायेगु नेपाल सरकारया परम इच्छा खः धका धाल । वेकलं भाषणे थथे नं धया दिल कि लुम्बिनीया निति श्री ५ महाराजाधिराजं पक्की २५ गू विगाह जग्गा कया बीगु हुकुम जुया बिज्यागु दु । थ्व थासे निर्माण जुइगु बिर्दिग व मन्दिर आदि व्याकं लिपा सदांया लागि नेपाल सरकारं गठन याना तःगु लुम्बिनी धर्मोदय समितिया हाते च्वनी ।

भिक्षु अमृतानन्दं लुम्बिनी धर्मोदय समितिया पाखें

स्वागत याना भाषणे धया बिज्यात— थौं थन मुनाच्वंपिं सकल शिष्ट मण्डलयात लुम्बिनी धर्मोदय समितिया पाखें स्वागत याये दुगु तस्सकं लयताये दुगु खँ खः । लुम्बिनीया ज्या गुलि सरकार व जनताया पाखें यायेमाःगु खः, उलि मज्जुनिसां भविष्ये याकनं बुलुहुं जुयावं वइ धयागु आशा व विश्वास दु । वसपोलं लुम्बिनीया कारणे धर्मोदय सभां याना च्वंगु कर्तव्यया बारे नं छुं खँ न्ह्यथना स्थानीय जनतापित लुम्बिनी उन्नति यायेगु बारे मखुगु भ्रम धारणा मदयेका बिया लुम्बिनीया उन्नति जुयावःलिसे स्थानीय जनताया नं अभिवृद्धि जुइगु खँ थुइका बिल । वसपोलं थ्व नं धया बिज्यात कि लुम्बिनी धर्मोदय समिति पाखें भिक्षुपि लुम्बिनी च्वं वःगु अनयापिं किसानतयेगु जग्गा जमीन लुटे याये धका मखु, परन्तु अनयापिं जनता व स्थानया प्राचीन पवित्रताया ज्योति पुनः प्रकाशित यायेत च्वं वःगु खः । उकिं गबले लुम्बिनी स्कूल, डिस्पेनसरी, मन्दिर इत्यादि तयार जुइ अबले स्थानीय जनताया हे कल्याण जुइ धका मुना च्वंपिं किसानतयेत चित्त बुझे जुइक खँ कना बिज्यात । भाषणया अन्ते भिक्षु अमृतानन्दं स्थानीय जनताया लागी अत्यन्त आवश्यक जुया च्वंगु व निम्न वस्तुया प्रबन्ध सरकार पाखें अविलम्ब जुइमाः धयागु माग पेश याना बिज्यात—(१) लुम्बिनी निर्माण कार्यया न्ह्यवः हे कम से कम प्यंगू [लः थकायेगु] ट्यूबवेल दयेका बीमाः, (२) लुम्बिनी डाकखानाया व्यवस्था याना बीमाः, (३) चौकी ङ्गू तथा बीमाः । अन्ते वसपोलं लुम्बिनी धर्मोदय समितियात नेपाल सरकारया पाखें प्राप्त जूगु भिद्रः दामं ककरहवा व भैरहवा लँपुइ फुकं याना च्यागू कन्वट तयार जूगु खँ नं न्ह्यथना बिज्यात ।

भिक्षु अमृतानन्दया भाषण व मांग न्यना कमिशनया नायः श्री वेदप्रसाद लोहनीं पूर्ण आश्वासन बिया दिल । अन्ते सभापतिया आसनं लुम्बिनी धर्मोदय समितिया अध्यक्ष भैरहवाया बड़ाहाकिम श्री नरबहादुर गुरुंया भाषणं सभा विसर्जन जुल ।

सभाय टौलिहवाया का. सु. बड़ाहाकिम नं उपस्थित जूगु जुल । हानं श्री सत्यनारायण मल्लिक व श्री दशरथ प्रसादं नं भाषण बिया दिल । लिपा शिष्टमण्डलयात लुम्बिनी धर्मोदय समितिया पाखें च्यापाटीं नं बिल ।

समाचारे ज्ञात जूगु दु, थ्व लुम्बिनी निर्माणया कमिशन लुम्बिनी खन्हु च्वन । कमिशनया नायः, नेपाल सरकारया चीफ इञ्जिनियर व धर्मोदय सभाया सेक्रेटरीपिसं स्थानया पूरा निरीक्षण यात । अन्ते नेपाल सरकारया पाखें श्री

वेदप्रसाद लोहनी अन्दाजि भिखसः फीट व भिन्यासः फीटया जग्गा लुम्बिनीया लागी सीमित याना सिमानाया की स्मेतं प्यखें ताका बिल । मन्दिर तथा रेस्ट हाउस निर्माणया ज्या शुरु यायेत सब ओभरसियर श्री रत्नबहादुर व सब इञ्जिनियर श्री प्रीतमसिंहपित तोता थकूगु जुल । न्हूगु बने जुइगु थ्व भव्य बुद्ध मन्दिर नेपाली कलां पूर्णगु याना पश्चिम मोहरा याना दयेकेगु निर्णय याःगु जुल ।

चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलन व बुद्ध संबत् २५०० सः दँया बुद्ध-जयन्ती याये न्ह्यो भैरहवां लुम्बिनी व लुम्बिनी कपिलवस्तु तकया सडक दयेकेगु नेपाल सरकारं निर्णय याःगु दु धका कमिशनया नायः श्री वेदप्रसादं धया दीगु दु । ज्ञात जूगु दु, लुम्बिनीया निर्माणया कमिश्ने भारत सरकारया पाखें नं छह्म इञ्जिनियर नापं वःगु दु ।

लुम्बिनी निर्माण ज्याया भाग व जिम्मा

भैरहवा । समाचार थ्यंगु दु, थौं थन भैरहवा, बड़ाहाकिमया निवास स्थाने लुम्बिनी निर्माणया ज्या व लँपु, तापु इत्यादि वइगु न्याला खुला त्वालं हे सिधयेकेगु नेपाल सरकारया अभिप्राय जूगु जुया निति उक्त ज्या सम्पादन यायेत छगू कमिटी गठन याये माली ला वा भैरहवा जिल्लाया ज्या भैरहवा गोसोरां व टौलिहवा जिल्लाया ज्या टौलिहवा गोसोरां हे जिम्मा कया ज्या याये माली धयागु छलफल यायेत निम्न न्ह्येह्म व्यक्तिपिनि छगू मीटिंग जुल ।

मीटिंगे भागकाःपि व्यक्तिपिः—

(१) पब्लिक वर्क्स तथा संचार विभागया का. सु. सेक्रेटरी श्री वेदप्रसाद लोहनी, (२) पाली माभखण्ड गोसोराया बड़ाहाकिम श्री नरबहादुर गुहं, (३) पब्लिक वर्क्स तथा संचार विभागया डि. से. श्री सुकुन्दपाणी गौतम, (४) प. व. म. पा. टि. नी. या चीफ इञ्जिनियर श्री सूर्यजंग थापा, (५) शिवराज खजहनि गोस्वराया का. सु. बड़ाहाकिम ना. सु. सूर्य प्रसाद उपाध्याय, (६) माभखण्ड गोसोराया अ. ना. सु. श्री चेतबहादुर थापा व धर्मोदय सभाया सेक्रेटरी श्री भिक्षु अमृतानन्द ।

लुम्बिनी निर्माण व मेगु लँपु-तापू इत्यादिया ज्या सम्पादन यायेत स्थानीय अभिभारा काइपि व्यक्तिपिनि छगू कमिटी दयेके माली ला कि इलाका गोसोराया पाखें ज्या याये माली धयागु खँ श्री वेदप्रसाद लोहनीं न्ह्यथंसेलि निम्न प्रकारं खँ सर्व सम्मतं निर्णय जुल—

“(१) अल्प समयया दुने ब्याकं ज्या पुवंक सिधयेके

माःगु जूया निति जनता पाखें नं ३ ह्य ४ ह्य मनूत तथा कमिटी दयेका व कमिटियात ज्याया भाला बीगु उचित जूसां तभि समय समये कमिटिया सदस्यपि उपस्थित जुइ मफ्या ज्या-खँ रुकावट व बाधा जुइगु सम्भव दुया निति पाली माभखण्ड गोसोराया जिल्ला दुने जुइगु ज्याया सम्पूर्ण जिम्मेवार उक्त गोस्वराया बड़ाहाकिम वा असिस्टेण्ट सुब्बा कायेगु व शिवराज खजहनि गोसोरां निर्माण याये माःगु लँपु-तापू टौलिहवायू निर्माण जुइगु रेष्ट हाउस दयेकेगु ज्या सी. ख. गोस्वराया बड़ाहाकिम वा असिस्टेण्ट कायेगु, निगूगु गोस्वरां थःथःगु इलाकायू यायेगु ज्या व खँ स्थानीय जनतापिनिगु राय व सुभाब कायेगु उचित खंसा बड़ाहाकिमया सभापतित्वे इलाका निर्माण अड्डाया छह्म, इलाका निर्माण काये च्वं च्वंइ इञ्जिनियर वा ओभरसियर मध्ये छह्म प्रत्येक इलाकाया बड़ाहाकिमया तजबिजं स्वया कर्मठ स्वह्म तक जनताया पाखें मनूत कया कमिटी गठन याना कार्य सम्पादन यायेगु वा याकेगु ।

(२) उपयुक्त रुपं गठन जुइगु कमिटी लँपु-तापू व लुम्बिनी निर्माणकार्य सम्पन्न जुतले जक च्वनीगु कमिटी जूया निति थ्व कमिटी अस्थायी कमिटी जुइ ।

(३) थ्व कमिटी च्वंपि गैर सरकारी सदस्यपि स्वह्म मध्ये छह्म जक सदस्य उपस्थित जूसां कार्यक्रम रोके जुइ मखु ।

(४) छुं खँ मतभेद जूसा बड़ाहाकिमया निर्णय हे अन्तिम निर्णय जुइ ।

(५) लुम्बिनी दुने स्थायी व अस्थायी ज्या-खँ याकेबले धर्मोदय सभां खते जुया वःपि प्रतिनिधिया नं राय कायेगु ।

(६) न्वे च्वया तःगु बाहिक धर्मोदय लुम्बिनी समिति धयागु समिति सरकार पाखें स्थापित याना तःगु जुया निति पाली माभखण्ड गोसोरा बड़ाहाकिमं वा टौलिहवा गोसोराया बड़ाहाकिमं उक्त समितियात सःता छल-फल याना छुं निर्णय याये मन दुसा व नं याये फु, याये ज्यू ।”

कपिलवस्तु धर्मोदय सभा

कपिलवस्तु, १८ सितम्बर । थन थौं सुथे लुम्बिनी निर्माण लागी नेपालं वःपि कमिशनया मण्डल थ्यंकः बल । कमिशनया सदस्य भिक्षु अमृतानन्द स्थविरयात थनया नागरिकपिसं स्थानीय पुस्तकालये छगू च्यापाटीं बिया स्वागत यान । स्वागत सभायू भाषण यासे भिक्षु अमृतानन्द स्थविरं प्यंगुगु विश्व बौद्ध सम्मेलन, छट्ट संगायन व २५०० दँया बुद्ध-जयन्तीया बारे विवेचना याना बिज्यात । अले हानं

भाषणया सिलसिलाय् धर्मोदय सभां याःगु ज्या व नेपाल सरकारया पाखें खह्म सदस्य व धर्मोदय सभा पाखें खह्म सदस्यया लुम्बिनी धर्मोदय समिति स्थापना जूगु खँ व वया लुम्बिनी एवं कपिलवस्तु पुनरुद्धारया लक्ष्यया खँ न्हयथना बिज्यात ।

स्वागत सभाय् टौलिहवाया विभिन्न गण्यमान्य व्यक्ति-पिसं नं भाषण बिल । अन्ते सर्वसम्मतं 'कपिलवस्तु धर्मोदय सभा' धका श्री मंगलमान वज्राचार्यया सभापतित्वे ङ्गू सभा नं स्थापित जुल । थ्व सभाया मुख्य उद्देश्य कपिलवस्तुया उद्धार व सुधारया नाप नापं बुद्ध-धर्मया प्रचार यायेगु खः । हानं थ्व सभाया धर्मानुशासक आचार्य भिक्षु अमृतानन्द स्थविर जुल । सभाया सेक्रेटरी पदे श्री तेजकुमार बौद्धाचार्य व कोषाध्यक्ष पदे श्री शेरबहादुर श्रेष्ठ च्वन । श्री कृष्णचन्द्र शास्त्री, श्री भोलानाथ शर्मा, श्री गणेशबहादुर श्रेष्ठ, श्री नैनबहादुर श्रेष्ठ प्यह्म सदस्यपिं आःयात दुगु जुल । आशा दु, निकट भविष्ये हे थ्व सभां यक्क ज्या याना वयनी ।

बुद्ध जयन्तीया अवसरे सम्मानित अतिथिपिं निमंत्रित

न्यू दिल्ली, १२ अक्टूबर । समाचार ज्ञान जूगु दु, मई १९५६ स माने याइगु राष्ट्रव्यापी बुद्ध-जयन्ती माने याइगुली भाग कायेत अन्दाजि सच्छिति सम्मानित अतिथिपिन्त आमंत्रित याये धुंकल । थ्व नं समाचारे ज्ञान जूगु दु कि श्री दलाई लामां नं थुकी भाग काइ । थुपिं आमंत्रित प्रतिनिधिपिं छगू सप्ताह तक च्वनी अले समस्त बौद्ध तीर्थ स्थाने विशेष रूपं रेलं यात्रा याइ ।

थ्व स्मरणीय खः, थ्व हे अवसरे व बौद्ध-धर्म सम्बन्धी विशेष रूपं प्रकाशनीय सफूत प्रकाशित यायेगु नं भारत सरकारया ग्वसा दु । २३ मई खुनु सार्वजनिक छुट्टीया घोषणा याइ । हानं २४ मई खुनु बुद्ध-जयन्ती माने याइ, गुगु सुभाब भारतीय महाबोधि सोसाइटीं ब्यूगु खः । थ्व महान ऐतिहासिक उत्सवे छगू नःधंगु जनसभा नं जुइ गुकिया अध्यक्षता स्वयं राष्ट्रपति डा० राजेन्द्र प्रसाद जुया दी । १९५६ या शरदकाले हे थ्व प्रसंगे छगू बुद्ध व बौद्ध-धर्म, बौद्ध-कला आदिया नःधंगु प्रदर्शनी जुइ । प्रदर्शनी दिल्ली निगू वा स्वंगू सप्ताह तक जुइ । अले हानं वयां लिपा देशया विभिन्न थासे नं थ्व हे प्रदर्शनी जुइ ।

प्रधान मंत्री श्री जवाहरलाल नेहरू, उपराष्ट्र पति सर, राधाकृष्णन व उत्तर प्रदेश, विहार तथा भोपालया मुख्य

मंत्रीपिनिगु उच्चस्तरया विशेष समितिं समारोह विषये बरोबर विचाः याना च्वंगु दु । फुक भारतीय राज्ये नं थ्व समारोह धुमधामं माने यायेमाः धका धाये धुंक्गु दु । समाचारे थ्व ज्ञान जूगु दु, भूटान सिक्किम व लद्दाखं यात्रीपिं वयेत रेलया सुविधा ब्यू धयागु आवेदन नं रेलवे मंत्रालययात वःगु दु ।

थ्व प्रसंगे थ्व नं स्मरणीय खः, प्यंगू प्रधान बौद्ध-तीर्थ स्थानया भारत सरकारं आपालं योजना कार्यरूपे परिणत यानावं हया च्वंगु दु । सारनाथ व नालंदाया पुरातत्वशाला विशेष रूपं बांलाकेगु कार्यक्रमे नं विचार जुया च्वंगु दु । लुम्बिनी न्यागू मील लं दयेकेगु कार्यभार उत्तर प्रदेशया सरकारं थःगु हाते काये धुंकल । थुकिं अतिरिक्त अंग्रेजी, हिन्दी आदी बौद्ध-धर्मया २५०० सः दया इतिहासया वर्णनात्मक वा विवेचनात्मक सफू नं भिद्रः छापे याकी । सफू सम्मानित अतिथिपिन्त अर्थे बी । हानं व बौद्ध-धर्म सम्बन्धी फिल्मया निंति नं ङ्गू लाख व पीछ्द्रःति दाँ सहायता बीगु स्वीकृति ब्यूगु दु ।

संगीतिकारकया लागी निमन्त्रणा

बर्माय् जुया च्वंगु संगायनाया हानं जुइगु सन्निपाटया निंति नेपालया भिक्षुपिं निहामिन हानं यूनियन बुद्ध शासनया पाखें निमंत्रणा बिया हःगु समाचार प्राप्त जूगु दु । थ्व स्मरणीय जू, संगायना जुमें निसें निहामिन्त भिक्षुपिं संगीतिकारक रूपे च्वना वइ च्वंगु खः ।

बौद्ध कलापूर्णगु गुफात लल

इन्दौर । हालसाले हे मध्य भारते शामगढ़ धयागु था-यया लिकसं निगू ऐतिहासिक केन्द्रया पता लगे जुल । थन अजन्ता व एलोराथें बांलागु गुफात जमां पीगू दु । व गुप्त-कालीन गुफा खः धयागु मत दु । तर दुःखया खँ खः, आस-पासया मनुतयेसं थन गनं गनं शिवलिंगया स्थापना नं यात । स्मरणीय जू, बुद्धगयाय् थ्व हे शिवलिंग विषये गुलि तकं गपायहाकःगु त्वापु जुया उखुनु निनि बौद्धपिं त्यात । उकिं थन नं शिवलिंग तयेगु बांलागु खँ मखु, गन कि भगवान बुद्धया बाबांलागु मूर्ति नं दु । लिकसं हानं मेमेगु भिखुगू गुफात नं लल । थुपिं फुक गुफात थपायसकं बांला कि अजन्ताया भोले हे तये ज्यू ।

लाखों लाख धम्मपद छापे जुइ

समाचार ज्ञान जूगु दु, भगवान बुद्ध कना बिज्यागु उप-देशे ङ्गू बांलागु उपदेशया पुचःथें जागु सफू धम्मपद थ्व वइगु २५०० दया बुद्ध-जयन्ती लाखों लाख छापे याना यू० पी० राज्य सरकारं अर्थे मनुतयेत इना बी ।

नेपाल भाषा-भाषीपिनिगु संगठन

कपिलवस्तु २१ सितम्बर । समाचार थ्यंगु दु, थौं थन ङ्गू नेपाल भाषा-भाषीपिनिगु सार्वजनिक सभा जुल । सभाया संगठन स्थानीय प्रमुख समाज सेवक श्री शेरबहादुर श्रेष्ठ याना दीगु जुल । सभाय् भिक्षु अमृतानन्द स्थविरं नेवा जाति जुया नं थःगु माँ भासं खँ हाये मसयेका च्वनेगु मानो थःह्य माँ दयेक दयेक नं माँ मदु थका च्वनेगुथें खः थका थया बिज्यात । वसपोलयागु माँ-भाय सम्बन्धी भाषणं फुक नेवा दाजु किजा तता केहेँपें थःगु माँ-भाय सयेके सीकेगुली प्रेरणा व उत्साह बिल । समाचारे थ्व नं च्वया तःगु दु कि सभाय उपस्थित जूपिं टौलिहवाय दुपिं नीखखा छेँया जहानपिसं आवं निसें थः दाजु-किजा, तता-केहेँपें नापलाइ-बले व थःगु छें सःसःथें थःगु माँ-भासं हे खँ हाये थयागु प्रतिज्ञा सकसिनं यात ।

खन्हु तक विराट साहित्य सम्मेलन

नेपाल । जिमित वःगु निमंत्रणा-पत्र व पौ द्वारा ज्ञात जूगु दु, यले नेपाल भाषा समितिया तत्वावधाने थ्व हे १०७५ कौला थ्व २, ३, ४ खुनु खन्हुयंकं ङ्गू विराट साहित्य सम्मेलन जुइगु दु । सम्मेलन नाटक आदि विभिन्न प्रदर्शनीं साप भक्तधाइ । हानं सम्मेलने नेवाःगालं दुने च्वंपिसं जक मखु, नेपालं पिने च्वंपिसं नं भाग काइगु समाचार दु ।

आनन्दकुटी विद्यापीठयात

सरकारी सहायता

जिमित आनन्दकुटी विद्यापीठया सेक्रेटरी पाखें समाचार प्राप्त जूगु दु कि आनन्दकुटी विद्यापीठयात वार्षिक सहायता प्राप्त जुल । आनन्दकुटी विद्यापीठ पाखें थ्व सरकारी सहायता प्राप्त यायेत सना च्वंगु ता दत, बल्ल आः हाले देँ न्याद्रः (५०००) सरकारी सहायता प्राप्त जुल । समाचारे थ्व नं ज्ञात जूगु दु, थुगुसीयागु न्याद्रः व हापायागु खुसः जम्मां न्याद्रः व खुसः दाँ प्राप्त जुइ धुकल । जिमित विश्वास दु, आनन्दकुटी विद्यापीठ उन्नति व प्रगति आः भं बांलाक जुइ ।

धर्मोदय विद्यालये पुरस्कार वितरण

कालिम्पोंग । समाचार ज्ञात जूगु दु, वंगु १४ सितम्बर खुनु डा० जार्ज रोयरिकया सभापतित्वे राष्ट्रभाषा प्रचार समिति, वध्राँ काइगु हिन्दी परीक्षाय् कालिम्पोंग केन्द्रे पहिला, दोश्रा, तेथ्रा जूपिं छात्र-छात्रापित पुरस्कार वितरण समारोह बांलाक जुल । समारोहया प्रारम्भ छात्रापिनिगु स्वागत गीतं जुल । विद्यालयया व्यवस्थापक श्री ज्ञान-

ज्योतिजुं वार्षिक रिपोर्ट न्यंका दिल । तदन्तर भदन्त आनन्द कौसल्यायनया भाषण नं जुल । अले सभापतिजुया भाषण जुल । अन्तस श्री भाईचन्द्र प्रधानं सकल उपस्थित सज्जनपित धन्यवाद बिया सभा विसर्जन यात ।

'धर्मोदय' पत्रिकाया विषये सभाया निर्णय

३० जून १९५५ स श्रीधः विहारे जूगु सभाया बैठके पत्रिकाया बारे निर्णय जूगु खँ थथे :—

सम्पादकजुं व्यूगु त्याग-पत्र स्वीकार मयासे बरु सम्पादक-जुयात ग्वाहालिया लागी श्री सुदर्शन श्रामणेरयात सहायक सम्पादक याःगु दु ।

पत्रिका पिकायेगु बारे व्यवस्थाया ज्याया क्याक भाला श्री साहु मणिहर्षयात व्यूगु दु । आय-व्ययया त्याः इत्यादिया भाला नं वेकःयात हे व्यूगु दु ।

धर्मोदय सभाया सदस्य जुइपित पत्रिका छगू अर्थे बीगु थयागु खँ कोजिवृगु दु । सदस्य जुइपिके विदेशे करु ३ व नेपाले मोरु० ४ कायेगु, दुथ्याकेत १ तका कायेगु थयागु निश्चय यागु दु । थुजापिं सदस्यतयेत सभाया सफूत पौने मुलं बीगु थयागु नं निश्चय याःगु दु ।

थ्व खँ नं संभाय् स्पष्ट जूगु दु कि पत्रिका सभाया हे मुखपत्र जूगुलिं सभायात मङ्गिनिगु अथवा सभाया ज्या-खँ विज्ञवाधा जुइथें जागु खँ समाचार इत्यादि प्रकाशित मयायेगु ।

मरणं तं हि जीवितं

कोलम्बो वजिरारामाधिपति धर्मरक्षित वंशालंकार श्री पैलेने वज्रज्ञान महानायक महास्थविरया देहावसान जूगु समाचारं अखिल विश्व बौद्ध लोके सुपाँचं त्वपूथें त्वपूगु अनुभव जुल । वसपोल गत २२ सितम्बर खुनु दिवंगत जुया बिज्यागु जुल । स्वर्गीय पूज्य दर्शन विशारद महा-धर्मकथिक वज्रज्ञान महास्थविरया प्रति जिमिसं हार्दिक श्रद्धांजलि अर्पित यानाच्वना । नापं वसपोलया प्रमुख शिष्य नारद महास्थविर सहित सकलया प्रति जिमि नं हार्दिक समवेदना दु ।

× × ×

यलया प्रसिद्ध महाबौद्ध चैत्य पुनरुद्धारकपिनि नायः श्री जोगमान शाक्य नं ७० दँया उमेरे वंगु आश्वीन ९ गते खुनु परलोक जुल । वसपोलया निधनं नेपाःया कला प्रेमीपिन्त दुःख जुइगु स्वाभाविक खँ खः । जिमिसं सकल दुःखीपिनि प्रति समवेदना प्रकट यानाच्वना ।